

ÉLETTÜNK

XIV. évf. 5. szám (14. Jahrg. Nr. 5)

Az európai magyar katolikusok lapja

1982 május

PROKOP PÉTER:

ÉLŐ KÉPMÁS

Egy Jézus-ábrázolás kísérlete

IDENTIKIT. — Bocsássanak meg az idegn szóért. Az angolok szerkesztették harminc-negyven évvel ezelőtt. Kérdetem nyelvészeket, tanárokat, hogy fordítanak magyarra. Hümmögtek: azonosítás, ábrázolási kísérlet. Leírom inkább a történetét a fogalomnak. Bűnügyi esetekben a rendőrség kezére játszik egy tanú. Ott volt. Látott mindent. Az agyában befényképeződött a tettes. De rajzolni nem tud. Kérdezik hát. De nem beszéddel válaszol, hanem válogatni kezd a fénykép kímetszései között. A nyomozó kérdezi: milyen arc volt? Ovális. A szabványformák közül kiválasztják a megfelelő tojásalakot. Szeme? Vékony mandula. Keresnek újból hasonlót s ráillesztik. Orra? Keskeny görbe kard. A szemek közé igazítják. Szája? Vastagajkú. Haja? Félrefesült. Bajusza? Tatárosan lelógó. Szakálla? Jézusi... Így előáll a képmás. Összetevődött a hasonlító részletekből az egész.

Filmet vetítenek nem régóta Rómában. Ennek a címét se tudom magyarra fordítani. Szórol szóra: Kerestetik Jézus. — Mikor szabó apám inast keresett, az ablakba cédulát tett ezzel a fölírással: fölfogadok tanoncot. A Katolikus Könyvkiadó cég is, amely a film eseményeit mozgatja, olyan valakit keres, aki hasonlít Jézushoz, alkalmas a neki szánt szerepre.

Az ősképmár megvan. Nem Rembrandt vagy Leonardo-másolat. Valamilyen közvélemény-kutató intézet sok ezer ember bevonásával adatokat gyűjtött: milyennek képzelik el Krisztust. Olyan főnti „identikit” alapon. Az eredményt számoló és gondolkodó gépbe etették, amely kidobta az „igazi” képmást. Persze ez még fénykép se, de nagyjából megmutatja a közkiánságot. „Valódi” közvéleményértékű.

Am a nyomda igazgatójának szerencséje van. Ezzel kezdődik különben a történet. A napúton (Autostrada del Sole) szakadó esőben egy fiatalember autóstoppért mutogat. Első pillanatra látszik, hogy Jézusra hasonlít. A külső hasonlósága mellett még a gondolkodásmódja is megüti az autótulajdonost. E nyel! nem jönne-e hozzám néhány fénykép erejéig. Miért ne! — válaszol a „csavargó”, mert semmi különösebb célja vagy elfoglaltsága nincs. Most szabadult egy intézetből, ahol elveszített emlékezőképessége miatt kezelték. Azaz inkább kidobták, mert meghalt a jötevője, aki fizetett érte. Lakása, állása nincs, csak kísértetiesen hasonlít Jézusra.

Elindul a különös, modern, napjainkból fakadó epizódosorozat. Ne a Zeffirelli filmkockáira gondoljunk. Ez a nagyszerű rendező kiválasztotta a megfelelő színészt, akivel megjátszatta a Biblia kiválogatott oldalait. A mi útszélről

fölszedett Jézusunk nem a jólismert jeleneteket játsza meg, hanem azt mutatja meg, hogy utcáink mindennapos fordulatai között hogyan viselkedne a modern Jézus.

A gépszerszerkesztette homályos arc helyett lime, itt az élő, mozgó személy, akit öltöztetnek tunikába, átalvotóbe. Milliószámra teleszórják a villamosokat, hirdető oszlopokat színes reklámpapírok-

cég megbizottja magyaráz. Jézus véleménye nem számít. Értelmezik, hogyan gondolta vagy gondolná ő. Jobb ha Jézus hallgat, még elszólna magát.

Arcul ütök a vallatásnál. Ártatlanul nekik fordítja a másik oldalát is.

Pisztolyt fognak rá. Mosolyog: nincs benne golyó. Majd visszatesszi a golyótárt, odaadja a lharagosa kezébe: most lóhetsz. De nem fogsz lőni, ugye?

Vajda János (1827—1897):

Tavas felé

Részlet

*Ne félj szívem, derülj, vigadj,
Szegény bús rabmadár.
Nem örök a hó, sem a fagy;
Fogságod majd lejár.*

*Majd a legelső napsugár
Kinyitja ablakom;
Kirámpulok mint a madár,
És járok szabadon.*

*És örülök, örvendezek,
Ujjongok és sírok.
Embert, világot feledek,
Mig Isten mosolyog!*

*Szívem, tied lesz a világ.
Elég gyászod vala.
Hadd élje más az éjszakát,
Tied lesz hajnala.*

*Mig a virágos völgy ölen
Elcsendesedik ő,
Mint édesanyja kebelén
A síró csecsemő.*

*Majd neked zöldül a vadon,
A virág illatoz;
És hozzá még az én napom
Mindent megaranyoz.*

*S szabadú lesz minden rabot,
Ki most dermedve ül.
A lég remeg, az ég ragyog,
Hogy a föld úgy örül.*

*Lerázza jégbilincseit
A hegyi zuhatag,
S akár a zerge, úgy szökik,
Rohan, sír és kacag.*

*Fölbokrétázza kebelét,
Partvirágot szakaszt;
Ujjongva csörtet, postaként
Hirdetni a tavaszt.*

kal. Utána fordulnak. Ráismernek. Kegytárgyak, szobrok ezrei a kirakatokban. De nem ez az érdekes, hanem csak a szabad órái, amikor a munkaadóinak nem kötelező pózt állni. Elszegődik éjjeli őrnök egy Szent József arcú asztaloshoz, hogy annak a fabarakját védelmezze. Még pisztolyt is használ, hogy a benzines gyújtogatókat elijessze.

A szövegkönyves feladata, hogy a főhőst olyan helyzetekbe keverje, amelyek jellemzők korunkra. Tehát nem Jézus életét újrátja. Nem a négy evangélium jelenedik meg a mozivásznon. Nem teszi az ismert csodákat, most hallgat a példabeszédekről. Nem fogják keresztrefeszíteni. De a bonyodalmakat Jézus modorában oldja meg. Nemcsak a szakálla, a haja Jézusé, de a tettei is. Nemcsak modell, aminek fölvettek, hanem meghökkenítő, zavarbaejtő eszménykép. Keresztény. Cselekszik, mint bármelyikünknek kéne.

Tonkára fojtják a szót. A sajtóbemutatón záporoznak felé a kérdések. Világos gépekkel, hangfelvevőkkel. De a

Az emberrablás meghiusul, mert a szükséges pillanatban nem süti el a fegyvert. Úgy okolja meg mulasztását: jobb meghalni, mint ölni.

Nincs hősi látványos meséje a filmnek. Majdnem a híd alatt lakónak az élete. De eljárás módjában mindig Jézus. A piac fordulatai közé belekeveri a jézusi magatartást. Fölbörítja a szokásost. Visszának látszik egyszerre, amit keresztényin bevett, megtűrt s a ami a farizeusok között törvényjogot nyert. A válaszok és kérdésekből kell összeraknunk: vajon él-e még ma is Jézus? Társadalmunkban kerestetik Jézus.

Nem könnyű feladatra vállalkozott a filmes: hogyan folytatná közöttünk Jézus? Gyűjtögetett évekig. A noteszében jegyezte föl egyéb munkái közben az idevágó mozzanatokot. A fölzaporodott anyagot aztán egységgé kovácsolta. Egység? Pont az az érdekes, hogy nem egység. A napköz ború-derűi. Egyenesen szórakoztat a film. Ne litániákat várjunk a mozihelység sötétjében. Apró-cseprő, szűrő, mosolyogtató könnyeztető

válaszokat: mivé válna a világ, ha az Evangélium botrányai érvényre jutnának.

A rendezőnek meg is van az a képessége, hogy egyszerre csak bibliai légkörben érezzük magunkat. A felvevőgép autók között zakós Jézust fényképez, de már nem zavar a nyakkendője. A grundon labdát rúg a gyerekekkel. Olyan természetesnek vesszük, hogy nem figyel föl az utána kiáltó hívásokra, csak akkor, mikor egy pap, lehet, hogy tréfából, Jézus nevet ordít a tenyere hangtölcsérébe. Nem mondja: Engedjétek hozzám a kisgyerekeket, de eggyel a nyakában, mint a jópásztor, a többi meg a nadrágjába csimpaszkodva, hamisítatlan evangélium. Tudjuk, hogy nem Jézus és mégis Jézusnak tartjuk. Városvégi kivágás emeletes házak között, de kétezer éve pont így történhetett.

A plakátember, ez az ismeretlen senki, aki csak irgalomból él és ameddig hasznos, egyre kellemetlenebbé válik. Még a jó ügyekre se hajlandó csúsztatásokra. Kasszasikerre. Találtatott egy Jézusmodell s annyira Jézus, hogy hasznavehetetlen. Beleszól az ügyvitelbe, tanácsot ad. Elcsodálkozik az egyik szerkesztő kijelentésén: mi nem jótékonyági intézmény vagyunk, csak a hit elmélyítésén fáradozunk. Gyűlölet nélkül határozott válaszokat mer adni. Nem itél el senkit. De igen... azaz mindannyiunkat elítél. Nincs határ: itt a jók, ott a rosszak. Össze vagyunk keveredve. A bűnök közös termékek. Ha mindenki elismerné, én is épp oly hibás vagyok, egyszerre megnyűlné a légkör a marakodó családban. Megjártam a jószívűt — de az én jóm jó-e a másikkal. Az ítélet jogos, de ki van közülünk bűn nélkül. Az első kő jogára ki illetékes? Nem anarchiát akar, csak azt sürgeti: a szeretet a másik iránt még a főbenjáró ítélet közben is az első legyen. Keményen dörren a revolver. Ne öld meg! Gondolkozz előbb! Sajnálod a gyilkost is! A képzeletbeli Jézus szájából halljuk a meggyilkolt professzor tizennyolcéves fiának az imáját, amelyet apja ravatala fölött mondott. Talán századunk legszébb imáját.

Nem régi olajnyomatos Krisztusábrázolás hát, ami leperreg előttünk. Nem könnyű, felszínes hitbuzgalmi ájtatoskodás. Engemet, a nézőt, kever föl és az én válaszomat, rábólintásomat vagy tagadásomat várja. Az utcasarkon folytatódik tovább a hegyibeszéd. Nekem kell kitalálnom a rávágó megfelelő mondatot, amely sokszor kellemetlen, még a „jó ügyet” is elbuktatná. De kell-e Jézusnak a mi kegyes csalafaságunk? Érte vagyunk-e megalkuvók, vagy inkább a saját piszkos kis belügyeinkért?

Mindent összevéve, a fölfogadott Jézus egyre kellemetlenebbé válik. Egyre jobban kitűnik, hogy más mint mi. Nemcsak azért, mert a véletlenül feje mögé került gömblámpa valóságos diszkoronául fénylik. Az elvi elviselhetetlen nőnek, legokosabb megszabadulni tőle. Keresnek számára szanatóriumot.

(Folytatás a 2. oldalon)

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP:

AMEN

Az Apostoli Hitvallás magyarázatának a végére értünk. Több mint ötven cikkben fejtegettük az Egyház tanítását. Lehet, hogy egyesek úgy találták, hogy nem mondunk semmi újat, szívesebben vették volna, ha — mint sok más teológus manapság — inkább szenzációt keltő forradalmi hangot ütöttünk volna meg, vagy legalább az Egyház tanítását megkérdőjeleztük volna. Ezt nem tettük, mert az a meggyőződésünk, hogy a teológusnak elsősorban hívő embernek kell lennie. Hitünk igazságait nem ő szabja meg, ezt csak az Egyház tanítóhivatala teheti. A teológusnak feladata csak az, hogy az Egyház által előterjesztett hitigazságokat magyarázza s valamelyest érthetővé tegye. Olvasóink túlnyomó része azonban kedvezően fogadta fejtegetéseinket. Erről meggyőző bennünket az a sok levél, melyek olvasóink e sorok írójának vagy a Szerkesztőségnek beküldtek.

AZ AMEN MINT EGYSZERŰ ÓHAJ

Az Egyház a Hiszekegyet, mint különben az összes liturgiai imáit is, e szóval zárja: Amen. Nálunk magyaroknál egy ideig szokásban volt az Ament e szavakkal magyarra fordítani: Úgy legyen! A franciáknál is dívott egy ideig, hogy imáikat e szavakkal fejezték be: Ainsi soit-il! Kétségtelenül az Amennek ilyen értelme is lehet. Így Jeremiás Hananja prófétával folytatott vitájában azt mondotta: „Amen, bárcsak így lenne az Úr” (Jer 28, 6). Ebben az esetben az Amen csak egyszerű óhajt jelent, Jeremiás szerette volna, hogy Hanaanjának békeigéretei igazak legyenek, de tudta, hogy nem azok. Világos, hogy az Apostoli Hitvallás végén az Amennek nem ez a jelentése, hisz mintegy viszonylagosítaná hitünk igazságait. Mintegy annyit jelentene, hogy „bárcsak mindez igaz lenne, de hát biztosan nem tudhatom”. Ez ellenkező a hitigazság biztonságával. Manapság egyesek helytelenül azt tartják, hogy a kétely hozzátartozik a hithez. A szánt szándékkal táplált kétely nem tartozik a hithez, mert megszünteti a hitet. Aki például kételkedik Isten létében, az nem hisz Istenben, aki kételkedik Jézus Krisztus

ÉLŐ KÉPMÁS

(Folytatás az első oldalról)

Megfizetik a tartásdíjat. Ugyanazzal a Mercedesszel az igazgató, aki hozta, beleviszti az út végén lebukó napfénybe.

El ne feledkezzünk azonban a kis barátjáról. A tolókoksihoz kötött béna gyerekről. Elég sok időt ráfordított — nem csoda, hogy ő igazán Jézusnak tartotta. A búcsúzásakor könyörög neki a könnyező fiúcska: gyógyíts meg! A levitézlett Jézus védekezik: nem tudlak. Dehogynem tudsz, miért vagy olyan szerény! — bizakodik a kis nyomorék és amint eltűnni látja a napküllők vakításában azt, akét annyira szeretett, föláll. Lép egyet, kettőt s járni kezd.

Megkérdették a rendezőt: vallja már be, mi volt a szándéka ezzel a különös, kiismerhetetlen alakítással? A művi úton lett Jézus ki volt tulajdonképpen? Az író szándékában. Ez a segítségért jelentkező utas, szinte a lehetetlenségig keresztény, égből pottyant Jézus-hasonmás ki volt? — Mosolygó ellenkérdés a válasza: aki pont úgy szól és cselekszik mint Jézus, az kicsoda? — Titokzatos létezés, amely folytatja magát az egymásra következő generációkban.

megváltói tevékenységében az már nem tekintheti magát kereszténynak. Persze az emberi gyengeségből bekövetkező kétely, melyet nem akarunk magunakévé tenni, nem zárható sohasem ki teljesen. Azt mondják, hogy Kis Terézének a halálos ágyán is szörnyű hitkételei voltak, de mindvégig küzdött ellenük.

AZ AMEN MINT KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS

Az Ószövetségben az Amen a legtöbb esetben kötelezettségvállalást jelent: az ember egyetért valakivel, vagy valamilyen küldetést vállal, vagy esküt tesz és vállalja az eskü felelősségét, pl. az eskü áthágása esetén Isten büntetését (Vö 1 Kir 1, 36; Jer 11, 5-6). Ebben az esetben az Amene annyit jelent mint: igen, így van, vállalom, megteszem. Az ilyenfajta ünnepélyes megerősítésnek főképpen a kollektív liturgiai imában volt helye: a nép vállalta mindazt, amit Isten megparancsolt, fenntartás nélkül bizott ígéreteiben, feltétel nélkül ráhagyatkozott Isten hatalmára és irgalmára (Vö Neh 5, 13; 8, 6). Nos, ilyen értelemben az Amen nagyon is alkalmas arra, hogy az Apostoli Hitvallást lezárja. E hitvallás nem elvont, elméleti igazságok felsorolása, hanem életbevágó igazságok megvallása. Nem közömbös, hogy hiszem-e, amit mondok, hogy szerinte élek-e vagy nem, hanem örökéletbe vágó, mert ettől függ örök életem. „Aki hisz a Fiúban, az örökké él. De aki nem hisz a Fiúban, nem látja meg az életet” (Jn 3, 36). A hitvallás elmondása által nem arról teszünk tanúságot, hogy valamilyen tételt önmagában igaznak tartunk, hanem elkötelezzük magunkat, hogy Isten segítségével e hitigazságok szerint élni is fogunk. Az Amen a Hitvallás végén tehát azt jelenti, hogy hiszünk az Atyaistenben, aki teremtett bennünket, elfogadjuk az általa megszabott örök rendeltetésünket; hiszünk Isten egyszülött Fiában, aki értünk emberré lett és halálával megváltott bennünket és magunkévá tesszük megváltói művét; hiszünk, hogy a Szentlélek éltető ereje megszabadít bennünket bűneinktől és Isten gyermekeinek életében részesít; elfogadjuk az Egyház irányítását, az apostolotudók vezetése mellett Isten zárandoknépéhez akarunk tartozni a földön, s reméljük, hogy a szentek közösségében megtaláljuk egykor örök boldogságunkat.

ISTEN AMENJE: JÉZUS KRISZTUS

E megfontolások az Amennek egy még mélyebb értelmére vezetnek. Igéreteink, elhatározásaink, fogadásaink bármily őszinték is legyenek, mindig ki vannak téve emberi ingadozásunk gyengeségének. „Minden test (azaz minden ember) olyan mint a fű, és minden szépsége, mint a mező virága... Kiszárad a fű, elhervad a virág, de Istenünk szava örökké megmarad” (Iz 40, 6-8). Már az ószövetségi ember felismerte, hogy az egyedüli abszolút létező Isten, szilárd-ságot, megbízhatóságot, igazságot, hűséget nála kell keresnünk. Isten nemcsak önmagában változatlan, hanem változatlan lévén, ígéretei is változatlanok. Voltaképpen csak rá lehet minden fenntartás nélkül hagyatkozni: Ő maga az örök Amen. A mi fogadásaink, hűségnyilatkozataink csak annyiban megbízhatók, amennyiben erre az isteni Amenre támaszkodnak. Ily értelemben mondja Szt. Pál Istenről, hogy még „ha hű-

lenné válunk, ő azért hű marad, mert önmagát nem tagadhatja meg” (2 Tim 2, 13). Ebből következik, hogy az Amennek számunkra krisztológiai jelentése is van. Tulajdonképpen Jézus maga Istennek a teljesült Amenje: benne teljesülnek az ószövetségi ígéretek, benne és általa valósulnak meg Istennek üdvösségünkre vonatkozó szándékai. Szt. Pál ezt a gondolatot a következőképpen fejezi ki: „Isten Fia, Jézus Krisztus ugyanis, akit mi... hirdettünk köztetek, nem volt majd Igen majd Nem, hanem az Igen valósult meg benne. Isten valamennyi ígérete Igenné lett benne. Ezért hangzik fel általa ajkunkon az Amen Isten dicsőségére” (2 Kor 1, 19-20). Nekünk tehát, akik Krisztus Urunk követői akarunk lenni, nem szabad „igen-nem embereknek” lennünk, Jézus küldetésére és megváltói művére Ament kell mondanunk. S amennyiben már a földön Ament mondunk, az üdvösség útján vagyunk, mely végső kitel-

Gyermek Isten nélkül?

Sajnos, ez ma már nem ritka jelenség. Ovónők, lelkipásztorok, hitoktatók, itt, Nyugaton is, szinte minden nap találkoznak kisgyermekkel, akik már iskola előtti korban tudnak olvasni, számolni, ismerik a különböző slágerénekeket és filmsztárokat, a különböző autómárkákat, de Istenről, Jézusról, egyáltalán a vallásról, halvány fogalmuk sincs. Nagyon sok esetben meg sem lettek keresztelve. Nem, — a szülők nem ellenségei a vallásnak, római katolikusok, szentségi házasságban élnek, hűségesen, minden zúgolódás nélkül fizetik az egyházi adót, — csupán a gyermekükkel szembeni magatartásuk egészen különös. „Mi nem akarjuk őt a vallás tekintetében befolyásolni. Amikor megjön az esze, döntse el ő maga, hogy keresztény akar-e lenni, avagy nem. Addig legyen ment minden előítéletől és megszokástól”.

Más szülőknek megint más a véleményük: „Ha felnőtt ésszel visszagondolok, azt kell mondanom, hogy eddig csak csalódtam a vallásomban. Mindig csak előírások, mindig csak parancsok! Több volt vele a bosszúságom, mint az örömöm. Ha felnő, döntse el maga, hogy kiben és miben akar hinni”.

Mit szóljunk mindehhez?

Legelőször is meg kell mondanunk, hogy az idézett érvelés sokszor nem más, mint „fügefalevél” az egyéni vallási közömbösség és sok tekintetben a kényelemszeretet takargatására. S ha még közelebbről vizsgáljuk, látjuk, hogy mennyire nem meggyőző, sőt egyenesen logikátlan ez a felfogás és magatartás. Mert ha fel is tételezzük, hogy a szülők komolyan hiszik, hogy a kiamasz- és ifjúkor viharos és szélsőségre hajló szakában a fiatalok könnyen döntenek afölött, hogy higgyenek, vagy ne higgyenek, hogy életükben helyet kapjon-e a vallásos hit, avagy nem, — még akkor is nagyon sok szempontot és lényeges kérdést nem vesznek figyelembe.

Itt van például az a tény, hogy semmiféle nevelés sem nélkülözheti a szülők jóindulatú munkáját és befolyását. A szülők törődnek gyermekükkel, megadnak neki mindent, ami fejlődéséhez szükséges, beleértve ebbe az iskola, tanítói, tanárai, sőt még az orvosának a kiválasztását is. Gondjuk van arra is,

jesülésében nem lesz egyéb mint az isteni Amen örökkétartó visszhangja. Miután a Bárány, azaz Jézus átvette a titokzatos könyvtékercset — olvassuk a Jelenések könyvében —, hogy hét pecsétjét feltörje, a négy élőlény, azaz a kerubok és a huszonnégy vén leborult a Bárány előtt és új éneket énekelt: „Móltó vagy Unam, hogy átvedd a könyvet és feltörd pecsétjeit. Hiszen megölték, de véreddel megváltottál minket Istennek minden törzseiből, nyelveiből, népből és nemzetből. Istenünk országává és papjává tetted őket és uralkodni fognak a földön” (Jel 5, 9-10). „Erre az angyalok mind körülfogták a trónt, a vénket és a négy élőlényt, arcnaborultak a trón előtt és imádták Istent: Amen! Áldás és dicsőség, bölcsesség, hála és tisztelet, hatalom és erő Istenünknek örökkön-örökké. Amen! (Jel 7, 11-12). Ezt az Ament sem a földön, sem a mennyben nem mondhatjuk ki Isten kegyelme nélkül (Vö 1 Kor 12, 3). Ezért az Apokalipszis zárókiadványával fejezzük be az Apostoli Hitvallásról szóló elmélkedéseinket is: „Az Úr Jézus kegyelme legyen mindnyájatokkal. Amen” (Jel 22, 21).

hogy kívül érintkeznek, kívül barátkoznak, de még a szabad idejük és az iskolai vakáció eltöltése sem történik tudtuk és jóváhagyásuk nélkül.

Az ember, amikor a világra jön, a leggyámoltalanabb valamennyi teremtmény között. Ő szorul rá legjobban, hogy szülei ápolják, gondozzák, védjék és irányítsák fejlődő életét mindaddig, amíg érett, felnőtt és nagykorú lesz. De lehet-e ezt az ápoló és védő szeretetet, ezt a jóra irányító vezetést gyámkodásnak, illetéktelen befolyásolásnak nevezni? Egyetlen épeszű embernek sem jut eszébe, hogy akadályt gördítsen gyermeke boldogulása elé azzal, hogy 18 éves kora előtt nem engedi meg neki, hogy képezze magát! Egészen egyszerűen azért, mert amit egy apa és anya a gyermekéért tesz, az mindig mély felelősségtudatból származik. Mert amikor lépteit egyengeti az élet, az önállóság felé, ők a tapasztaltak, az érettek, kell döntsenek gyermekük helyett nagyon sok dologban, — mert ő még éretlen, tapasztalatlan ennek megítélésére. Ez viszont érvényes a vallás, a vallásos hit tekintetében is. De miért is lenne itt éppen ebben, az ő áldásos munkájuk és irányításuk „illetéktelen beavatkozás gyermekek személyes szabadságába”, amikor az élet más területén ez egyenesen kötelességük?!

Természetesen nagyon sok függ itt maguknak a szülőknek a vallásos beállítottságától. — Amiye nincs az embernek, azt nem is adhat. Akinek nincs vallásos hite, az nem is tudja tovább adni. Aki viszont meg van győződve a hit jelentőségéről és értékéről az ember életében, az nem szabad, hogy távol tartsa tőle a gyermekét. Ebben neki kell meghoznia a döntést gyermeke helyett. Az emberi lélek ugyanis úgy van megalkotva, hogy hely van benne fenntartva az Isten számára. Ha viszont üres marad ez a hely, akkor betöltik más, olyan behatások, legtöbbször negatív behatások, amelyekben sem a szülőknek, sem magának a gyermeknek nem sok öröme lesz.

Azok a szülők viszont, akik a vallásos hit kérdésében a döntést „későbbre halasztják” annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy elszalasztják éppen a

(Folytatás a 3. oldalon)

CHIARA LUBICH:

Az élet szava

EVANGÉLIUMI ELMÉLKEDÉS

„Ti már tiszták vagytok a tőlem kapott tanítás hatására.” (Jn 15, 3)

Közismert hasonlatában Jézus a szőlőtőről és a szőlővesszőről beszél. Ő az igazi szőlőtő, Atyja a szőlőműves, aki a természetlen ágat lemetszi, a gyümölcs-hozó ágat pedig megtisztítja, hogy gazdagabban teremjen.

E magyarázata után mondja tanítványainak: „Ti már tiszták vagytok a tőlem kapott tanítás hatására”.

A jézusi tisztaság-fogalom utal arra a lelki beállítottságra, amely nélkül nem állhatunk Isten színe elé; utal továbbá az akadályok, például a bűn leküzdésére, mivel a bűn elszigetel: kizárja a szenttel, az istenivel való találkozást.

Már az ószövetségi ember is tudatára ébredt annak, hogy kizárólag a saját erejéből nem juthat közelebb Istenhez. Arra van szüksége, hogy Isten megtisztítsa, új szívvel ajándékozza meg. Az 50. gyönyörű zsoltár mondja: „... teremts belém tiszta szívet, ó Istenem.”

Jézus azt mondja ki, hogy tanítása elfogadása által tisztulunk meg. — A tanítványok, akik hallgatták és befogadták tanítását, megtisztultak. Jézus szavai ugyanis nem egyszerű emberi szavak. Szavain keresztül Ő jön el közeink, szívünkben jelen lesz, amint — bár más módon — jelen van az eucharishtiában. Ha elfogadjuk és éljük tanítását, Krisztus megszületik és növekszik szívünkben.

VI. Pál pápa egyik beszédéből idézzük: „Miként van jelen Jézus a lelkekben? Az isteni gondolat, az Ige, az emberré lett Isten Fia, a Szó közlésén keresztül jut el hozzánk. Azt is mondhatjuk, hogy az Úr testet ölt bennünk, amikor elfogadjuk, hogy a Szó lelkünkbe költözzék”.

Jézus szava hasonló ahhoz a maghoz is, amelyet a hívő ember lelkébe ültetnek el. A befogadott Szó, mint a mag, gyökeret ereszt, fejlődik, gyümölcsöt hoz, vagyis Krisztushoz tesz hasonlóvá bennünket. A Szentlélek működése által a Szó éniünké válik, és így lesz erőnk ahhoz, hogy a bűnt elkerüljük.

Miként élünk, hogy Jézus dicséretét kiérdemeljük? A gyakorlatban éljük meg Isten szavát, hangoljuk életünket naponta az evangéliumra. Így válnak gondolataink, érzelmeink jézusivá, s így mutatassuk be a bűnöknek behódolt mai világnak az evangéliumi erényeket.

Gyakoroljuk ebben a hónapban a szeretet parancsát! A kölcsönös szeretetben éljük meg ugyanis Krisztus szavát, amely a megtisztuláshoz, az életszentséghez, a büntetlenséghez, a gyümölcs-terméshez és Isten közelébe vezet bennünket. Az egyedülálló, magára maradt ember hosszú távon nem képes ellenállni a világ kísértésének. A kölcsönös szeretetben viszont egészséges és erős közösségre találunk, amely védelmet nyújt igazi keresztény hivatásunk megőrzéséhez.

SEGÍTSÜNK! — Erdélyben az élelmészeti probléma nagyobb mint Lengyelországban! — Támogatni akarjuk a gyulafehérvári papnövendékeket, sokgyermekes családokat, magányos, idős papokat és apácákat. — **A 10 kg. csomag ára: DM 101.25.** Tartalma: húskonzerv, liszt, olaj, rizs, kávé, kakao, stb. **A csomag a Quelle romániai raktárából vámmentes!** **A 101.25 DM-t vagy megfelelő valutát az Életünk címére küldje.** Ha rokonainak, ismerőseinek küld, szívesen közvetítünk!

Szent Király és Szent Korona

Szent Istvántól két drága örökség maradt ránk: épen maradt Jobbja és Koronája. Mindkettő az ország és a magyar nemzet legféltettebb kincse. S ebben nincs különbség az egyes korok magyarja között. IV. Béla király a szerencsétlen Mchi-i csata (1241) után éppúgy menekíti a két drága kincset a tárt hordák elől, mint a 20-ik századi magyarja 1945-ben az országra szabadult szovjetország katonák pusztítása elől. A megfontolás és indoklás mindkét esetben ugyanaz: Az első Szent Király közel ezeréves hagyatékáról van szó s ezt nem lehet, nem szabad veszni hagyni!

A két drága ereklye közül most csak a Koronával óhajunk foglalkozni, melyet közönségesen **Szentkoronának** vagy **Szent István Koronájának** szokás nevezni.

A kérdés most: miből áll a Szentkorona s a mai Korona valóban Szent István Koronája-e? A válasz: A Szentkorona három részből áll:

1. Corona Graeca, 2. Corona Latina,
3. A Koronát díszítő, betetező kereszt.

Hogy a Szentkorona mai formájában Szent Istvántól származik-e, illetőleg azonos-e a II. Szilveszter pápától első Szent Királyunknak küldött koronával, ez a kérdés ma a problémák egész sorát veti fel az archeológia, ikonográfia, technika, stb. területén, melyeket kiváló történészek és szakemberek megoldani igyekeznek a legújabb korban. Nekünk most nem lehet célunk ezek elemzésébe bocsátkozni. És pedig egyrészt azért nem, mert bizonyos kérdésekben kiváló tudósaink is ellentmondanak egymásnak s a találgatásoknál tovább alig jutottak; másrészt azért nem, mert a Magyar Korona az ezeréves magyar történelem megszakítatlan hagyománya alapján **sacralis jelleget öltött, misztikus erőt nyert** s oly tartalmat és jelentőséget kapott, melyre nincs példa a népek történetében, még a pápa tiaráját sem véve ki. Éppen ezért elsősorban a Szentkorona leírására szorítkozunk, azután annak misztikus erejével, közjogi jellegével és a magyar nép életében betöltött fontos szerepével akarunk foglalkozni.

A Szentkorona alsó része, az ún. Corona Graeca, eredetileg nyílt abroncskorona volt, melyet Dukas Mihály görög császár ajándékozott I. Géza (1074–1077) magyar királynak. Ezt a koronát, mely drága színanyagból van, az elülső cromzati részen a Pantokrator (Krisztus, Allherrscher) képe díszíti, míg az alsó részen, az elülső oldalról kiindulva: Szent Mihály és Gábor főangyalok, Szent György és Dömötör, Szent Kozma és Damján zománcképei ékesítik. Hátról pedig a felső részen Dukas Mihály, tőle jobbra-balra Konstantinos trónörökös és I. Géza képe látható. A képek görög felírral vannak ellátva, innen a Graeca Corona elnevezés. I. Géza képe mellett ez a felirat áll: „Géza, Turkia (=Magyarország) hű királya.” E felirat kétségtelenné teszi, hogy a Korona alsó része valóban I. Géza magyar király koronája volt.

A Korona felső része a Corona Latina, keresztyszerűen összeillesztett 4 aranypántból áll, süvegszerűen összehajtogatva. A négy pántot a trónon ülő Krisztust (Pantokrator) ábrázoló lemez fogja össze. Az egyes pántokon két-két apostol lemezképe látható: Szent Péter és András, Pál és Fülöp, Jakab és Tamás, János és Bertalan, mind latin felírral. Innen a latin elnevezés.

Legfelül a négy pántot összefogó lemezbe az **arany-kereszt** van beleépítve,

mely idők folyamán elgörbült és jobbra hajlik.

Meg kell még jegyeznünk, hogy a „szentkoronát” nagy számban drágakövek és gyöngyök ékesítik.

A Szentkoronával, illetőleg annak anyagával, szerkezetével s koránál foglalkozó összes hazai és külföldi tudósoknak szinte egyöntetű megállapítása az, hogy a mai Magyar Szentkorona egyik részében sem azonos a Szent Istvánnak ajándékozott Szilveszter-koronával. Az alsó részt, mint láttuk, Dukas Mihály görög császár ajándékozta I. Géza királyunknak; a felső rész Györffy György történésznünk szerint a legvalószínűbb feltevés alapján Szent István fejerekljének koronája volt, melyet később az alsó résszel egyesítettek. Így, ebben az értelemben reális alapon is Szent István koronájáról beszélhetünk, nem csupán történelmi és jogi alapon.

Ezek után — a vitákat félretéve és a szakemberekre bízva — kérdezzük: **miben rejlik az a misztikus varázserő,** mely a Magyar Koronából kisugárzik s azt a magyar nemzet legféltettebb, kincsévé avatja?

Mint közismert, az első magyar király, Szent István, II. Szilveszter pápától kért és kapott koronát az 1000-ik évben, melylyel a következő esztendő elején megkoronáztatta magát. Ezen a történelmi tényen indult el az a történelmi fejlődés, hogy a nemzet a Szent Király koronájában ereklyét látott s a századok folyamán mind nagyobb és nagyobb tisztelettel vette körül. A középkori ember szemében ugyanis a pápától küldött korona a **királyi hatalom isteni eredetének szimbólumául szolgált.** E felfogás alapján uralkodtak a keresztény királyok „Isten kegyelméből”, mint Szent Istvánnak egyik törvénye megjegyzi: „A királyi méltóság a keresztény hit éltető erejéből veszi növekedését”. Ebben a természetfeletti éltető erőben kell a Szentkorona misztikus jellegének első forrását keresnünk és látnunk. A már meglévő tisztelet és ragaszkodás a Szent Király Koronájához még csak növekedett, amikor **Szent László király 1083-ban Istvánt** a magyar egyházi és világi országnagyok, valamint a magyar nép jelenlétében a pápa engedélyével **szentté avatta.** Ez időtől kezdve lesz az első magyar király koronája az idő haladtával „**Szentkorona**”, melyben immár az isteni küldetés tudata egyesül a Szent Király tiszteletével. Így érthető Kottaner Ilona naplójának megjegyzése, aki 1440-ben a Szentkoronát Erzsébet özvegy királyné fia — V. László — számára elorozta: „Szent Istvánnak Magyarországra Isten küldte és szánta a Szentkoronát”. Ugyanő emlékirataiban 61-szer használja ezt a kifejezést „Szentkorona”, amikor a magyar koronáról beszél. Ezért találóan mondja Révay Tibor, aki a 17-ik században az első monográfiát írta a Szentkoronáról: „Én nem tudom, hogy a mágnes a vasat oly erősen vonzza-e, mint a Szentkorona az emberek tiszteletét és szeretetét?”

István Királynak a magyar történelemben egyedül álló tekintélye, életszentsége, aki 10 püspökséget, 50 várispánságot és számtalan királyi udvarházat alapított s a magyar népet a nyugati keresztény nemzetek közösségébe bevezette, valamint a magyar történelem sajátos alakulása hozta magával, hogy a Magyar Szentkorona olyan közjogi szerepre és tekintélyre emelkedett, ami példa nélkül áll a népek történetében.

Tanát röviden így foglalhatjuk össze:

A magyar állam életében a Szentkorona a forrása minden tekintélynek, hatalomnak, törvénynek és jognak. Törvényes magyar királynak csak azt ismerték el, akinek homlokát Szent István Koronája érintette.

A törvényeket és bírói ítéleteket a koronás király vagy ennek nemlétében, mint a két világháború között, a Szentkorona nevében hozták.

A Szentkorona ura, birtokosa a magyar földnek, a magyar hazának, a magyar népnek. A Szentkorona testesíti meg a szentistváni Magyarországot, vagyis az integer Nagymagyarországot. Hányatott sorsa az idők folyamán egybeesik a nemzetet ért megpróbáltatások tragikus idejével.

Néhány példával illusztráljuk fentieket:

Róbert Károlyt (1307–1342), aki az Arpádház kihaltával, de azzal nőágon rokon, került a magyar trónra, először kétszer is megkoronázták egy-egy más koronával, de törvényes uralkodóvá csak akkor vált, amikor a Szentkoronát a fejére tették.

Sokkal bonyolultabb volt a magyar politikai helyzet 1440-ben, **Albert király** (1437–1439) halála után. A nemzet nagy többsége, Hunyadival az élen, **I. Ulászló** lengyel uralkodót választotta meg királlyá (1440–1444). De mivel a Szentkorona az özvegy királyné kezébe került, az országnagyoknak új megoldásról kellett gondoskodniuk. Hogy a szentistváni tradíció csorbát ne szenvedjen, az első **Szent Királynak Székesfehérvárott** a koronázó templomban őrzött mellszobrát **díszítő aranykoronát vették igénybe.** Nehogy azonban a koronázás rendkívüli módja annak érvényét veszélyeztesse, „Magyarország főpapjai, zászlósurai, vitézei, előkelői és nemesei, akik az ország közönségét teljes hatalommal képviselik”, külön oklevélben kinyilvánították, hogy Szent István hermájának koronájára a Szentkorona „minden hatását, jelentését, misztériumát és erejét” átviszik s az így megkoronázott királyt „az uralkodói hatalom teljességével felruháztak” jelentik ki.

Az 1446-ik évben, majd az 1447-ik év elején **Hunyadi János** mint főkapitány, majd mint kormányzó három ízben is kénytelen volt hadba szállni, hogy a magyar állam felségjogait megvédje: először a Cillei grófok megfenyítésére erőszakos foglalásaik miatt, majd III. Fri-

(Folytatás a 4. oldalon)

GYERMEK ISTEN NÉLKÜL

(Folytatás a 2. oldalról)

legalkalmasabb időt, amikor a gyermeki lélek erre a legérzékenyebb és legfogékonyabb. Az ilyen szülők azután egy napon kijózanodva, keserűséggel szívükben kénytelenek beismerni: már minden késő!

Az okos és bölcs szülő vagyon és kényelem helyett inkább **élettapasztalatt** és vallásos hitét hagyja örökül gyermekeinek, a **költőhöz hasonlóan:**

Látod, én szegény költő vagyok:

Örökül hát nem sokat hagyok:

Legföljebb mocsoktalan nevet:

A tömegnél hitvány érdemet.

Ártatlan szíved tavaszkertében

A vallást ezért öntözgetem.

Majd ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord;
Megtipurva az erényt, az észet,
Míg a vétek irigységre kész
S a butának sorsa földi éden:
Álljon a vallás a mérlegen.

(Arany J.: *Fiamnak*)

M. A.

CSER-PALKOVITS ISTVÁN SJ.

Árpádházi Szent Erzsébet Marburgban

II. RÉSZ

AZ ÉVSZÁZADOKON ÁT MEGCSODÁLT

és előbb a templomban, majd 1326-ban a sekrestyében felállított s már említett koporsó, az ún. Elisabethschrein — ereklyetartó hosszant elnyúló templomot mutat kereszthajóval. Az oromzatok mélyedéseiben Krisztus, Mária és az apostolok alakjaival, a nyugati homlokzati fülkében Szt. Erzsébet szobrával. Ez a Szent legrégebbi plasztikus ábrázolása. Itt álló helyzetben látjuk őt, míg a két oldalon lévő szobrokat ülő helyzetben alkotta meg a remek középkori ötvösműnek francia s rajnavidéki társakkal dolgozó szász készítője. A szobrok és domborművek rézből és ezüsből készültek tüzarányozással; a díszítésekhez drágaköveket, vékony arany-ezüst drótból sodort kereteket és zománclemezeket alkalmaztak. Az ereklyetartót eredeti állapotában 950 drágakő díszítette,

szent király és szent korona

(Folytatás a 3. oldalról)

gyes római-német király (1452-től császár) ellen, akinek birtokában volt a Szentkorona és V. László gyermekkirály, majd az oláh vajda ellen. Mind a három esetben így szól a történelmi megállapítás: **Hunyadi megmente a „Szentkorona felségjogait”.**

Hogy a Szentkorona a magyar nép életében mit jelentett a múltban és mit jelent ma is, csak két történelmi tényre akarok hivatkozni: A Szentkorona hazaszállítására Bécsből Budára 1790-ben, és Amerikából való visszatérésére 1978-ban.

A Szentkorona visszatérése Bécsből 1790 febr. 18-19-20-21-én olyan diadalmenet volt, melyet itt pár szóval leírni nem lehet. Csak annyit jegyzünk meg ez alkalommal, hogy amerre a Szentkorona elhagyta vagy megállapodott — Köpcsény — Győr — Esztergom — állomásokkal, a vármegyék és városok lakossága a legnagyobb ünnepélyességgel fogadta. A nép valóságos örömmámorban úszott, ágyúdörgés, harangok zúgása, zene, éljenezés kísérte a dárga ereklyét, mint a szabadság hajnalhasadásának szent zálogát. Pl. Győrben „Egész éjjel a városban zengett a sokféle muzsika, és még a sánta is ugrált örömeiben!” S ilyen feliratok voltak olvashatók: „Napunk virradása”; „Hazánk újulása”; „Egünk derülése”, stb. — „Pesten és Budán a legálábbvaló ház is meg volt világosítva... Csak a városháza előtt ezer gyertyák égtek, és ötven akó veres és fehér bor folyt vala szabad itatra, ezer cipők osztogattak ki a szegényeknek”.

A jelen kor magyarja szintén tanúja lehetett a Szentkorona diadalútjának, amikor 1978-ban az amerikai kormány a Szentkoronát a magyar népnek ünnepélyes fogadtatás keretében visszaadta. Itt nem erre a hivatalos aktusra gondolok, amely az Országházban zajlott le, hanem a magyar nép spontán megnyilatkozására a nyilvános szemlélőre kített drága ereklyével szemben. Eddigél százerek keresték fel a magyar nép fiai közül Budapesten Szent István Koronáját, hogy hódolatukat, szeretetüket, ragaszkodásukat vele szemben kimutassák. Néma tüntetés és valóságos népszavazás ez a magyarság részéről s bizonyára annak a reménynek is kifejezése, hogy az első Szent Király onnan a magas egekből tovább örökdió népe fölött s kiesdekl számára a hön óhajtott szabadságot.

Dr. Vecsey Lajos

ma 700 látható belőlük. A napóleoni időkben Kasselbe szállították, ahol tolvaj kezek romboltak rajta; 1814-ben került vissza Marburgba, ahol viszont 1920-ban rablók rongálták meg. 1931-ben restaurálták. A nagyméretű, ezüsburkolatú ereklyetartó Szt. Erzsébet leánya, Zsófia brabanti hercegnő költségen készült és a középkor legművészibb ilyen emlékei közé tartozik.

Ugyancsak a sekrestyében állott valamikor egy díszes ereklyetartó Szt. Erzsébet koponyájával, amelyre II. Frigyes császár a holttest felemelése alkalmával (1236) sajátkezűen egy 4050 aranyforint értékű koronát helyezett (*Reliquiar mit der Krone*). A császár, aki korának egyik legnagyobb ékszergyűjtője volt, egy régi ívóserlegét alakította át a koponya befogadására; a szélesöblű serleg új talpat, fedelet és koronát kapott s az egész művészi darabot drágakövekkel díszítette. Az ereklyék erőszakos elvitele alkalmával, 1539-ben a koronás ereklyetartó is a többi ereklyével együtt a marburgi várkastélyba került, ahonnan az üres koponyatartót a német lovagrend visszakapta. Egyéb értékekkel együtt ezt is a nyugatporoszországi Marienburgba, a német lovagrend központjába vitték; innen a 30 éves háború zavaraiban a svéd csapatok zsákmányként 1631-ben Stockholm kapta meg, ahol a remekművet az ottani történelmi múzeum őrzi.

*

... A templom léleknevelő csendjében járunk, senki sem érzi múzeumnak: nemcsak a templompadok miatt, de a keresztény szeretet szentjének emlékeiből felénk sugárzó hatása miatt. És mi magyarok nem tudunk szabadulni a gondolattól: őt a magunkénak érezzük... Ha végigsiklik a szem akár a templomkülső, akár a belső tér architektúrájának világos és szigorú vonalvezetésén, önkéntelenül is a nem alkuvó keresztény hit megvallásának a gótika idejében szinte természetes ténye jut az eszünkbe. A templom mellett járva, kísérem (lelkes Erzsébetkutató) csendesen jegyzi meg: „Itt élt Szent Erzsébet”. Igen, itt olyan szentnek a nyomain járunk, aki történelmet csinált, aki korának és az utána következő évszázadoknak legirgalmasabb, legáldozatosabb és legszociálisabb fejedelmi asszonya volt: hűséges, szerelmes hitvese férjének, gyermekeinek gondos édesanyja és környezetének szenvedélyes jótévője. Ezt jól tudják róla az egész világegyházban. Ez magyarázza személyének és nevének páratlan népszerűségét. És csonka lenne nemzeti öntudatunk, ha erre — nemes értelemben — nem lennének büszkék...

*

Marburgi képeslapjainkra már azt a szép Szt. Erzsébet-émlékbejegyet ragasztjuk, amelyet a nyugatnémet posta 1981 nov. 12-én bocsátott ki, hogy így tiszteljen a középkor nagy szociális szentjének emléke előtt. (A német posta egyébként három ízben alkalmazott postabélyegzőt Szt. Erzsébet emlékére: 1928 máj.-aug. (*Festspiele und Ausstellungen religiöser Kunst*), 1931 máj.-júl. (*Festspiele im Elisabethjahr 1931*) és szept.-ben, a német bélyeggyűjtők napján, amikor a bélyegzőt a marburgi dóm későgót szobrának Erzsébet-feje s a templommodell díszítette.) — A mostani postabélyegző felírása: *Zum 750. Todesjahr — Hl. Elisabeth + 1231 zu Marburg*. Rajza az ún. Elisabethschrein-t mutatja.

Az Erzsébet-dómban évenként megforduló százezer látogató között számos zarándok keresi föl a szent magyar özvegy síremlékét. Letédelünk mi is a lépcsőre, amelyet évszázadok búcsújáró katolikusainak térdei lekoptattak. Mellettünk s körülöttünk imádkozók; egy zarándoknő, talán melegszívű édesanya, pár szál friss, piros rózsát helyez a sírlapra olyan finom mozdulattal, mintha az adás művészetét Erzsébettől tanulta volna...

A most keresztelőkápolnának használt Erzsébet-szentélyben áll az ő tiszteletére épített oltár az 1300-as évekből; felette a baloldali domborművön a jelenet: *az ágybafektetett belpoklosban a gyanakvóvá tett férj, Lajos ögróf a megfeszített Krisztust találja rózsák között és meghatottan mondja: „Liebe Schwester! Solche kannst du mehr in mein Bett legen!”* A jobboldalon a Szent régi sírjának fölnyitása II. Frigyes császár jelenlétében.

A főhajó középső pillérjén Mária-szobor Erzsébet és Katalin 1435-ből való faliképeivel. A baloldali mellékhajóban az 1470-ből származó ún. francia Erzsébet későgót szobra fából. A keresztelőkápolnával átellenben a két sorban belállított ögrófi síremlékek. Itt a falakhoz támaszkodó két oltár közül az egyik *toursi Szt. Mártoné és Szt. Györgyé, a lovagszenteké, 1514-ből*. Márton a mai Szombathely területén született pogány szülőktől, katona lett, Amiens város kapuja előtt egy didergő koldusnak köpenye felét adta, megkeresztelkedett és később Tours város püspöke lett. Így fogadta magába a dóm két kápolnája a türingiai tartomány kormányzó fejedelmét — *és az erőszak nélküli, emberbaráti szeretet hősnőjét, Szt. Erzsébetet*.

A templom főoltárát 1290-ben szentelték. A múlt századból való szoboralkjai között Szt. Erzsébet koronás szobra. A homokkőből készült és finom technikával faragott főoltártól jobbra áll az ún. celebráns-szék, baldachinja alatt ismét egy Szt. Erzsébet-szobor 1510-ből.

A DÓM ÜVEGFESTMÉNYEI

A marburgi dóm — francia mintára — két, egymásfeletti sorban álló ablakait díszítő üvegfestményeknek és hasonló tárgyak, mint az ún. Elisabethschrein vagy Goldener Schrein domborművein. A 13.-14. századból valók és érdekesen tüntetik föl a románstílus nagyvonalú, az alakokat nehézkes mozgással ábrázoló jellegzetességeit, a gótstílusú ábrázolás elevenségével szemben.

A Szt. Erzsébet-dóm *legjelentősebb művészi darabjai* a főoltár mögött látható üvegfestmények. Ezek — sajnos — csak megmaradt részei a színes üveglablakoknak, amelyek eredetileg az egész templomot díszítették. A hétéves háborúban a francia csapatok 1761-ben a templomot szénraktárnak használták és ekkor pusztult el az ablakok nagy része. Az épségben maradt darabokat a főoltár mögött helyezték el. Színpompájukban és tárgyi mondanivalójukban a látványosság erejével hatnak. Az alsó három és a felső sor középső ablaka a későromán üvegfestészet darabjai az 1250 előtti évekből; a felső sor első és harmadik ablaka csúcsíves stílust mutat és a 14. sz. első feléből valók. Az utóbbi Szt. Erzsébetet mutatja Szt. János apostol mellett, akit ő már kislány ko-

rában „saját apostolának” nevezett, mert az Krisztus kedvelt tanítványa volt. Mária mellett assisi Szt. Ferenc látható, akinek Erzsébet lelki testvére volt: az eisenachi Szt. Ferenc-kápolnában mondott le a villágról és javairól, s marburgi kórházkápolnáját is Szt. Ferencnek szentelte. Az üvegfestmények között mégis *leghíresebb a 12 ablakmező Szt. Erzsébet életéből vett jelenetekkel s könyörületes tetteinek az ábrázolásával*. A legfelső körben Krisztus látható, amint Szt. Ferencet koronázza, míg Mária Szt. Erzsébet fejére helyezi az örök élet koronáját. Mindkettőjüknek a szeretet művei nyitották meg az életszentiség és égbetűt útját.

Szt. Erzsébet emlékeit keresve, eljutunk a déli oldalhajóba, ahol a bejáráshoz közelálló *második Erzsébet-oltárt* láthatjuk 1513-ból a Szent élettörténetéből vett domborműves képekkel. A hármastagozású oltárkép közepén Erzsébet, amint a szentkenet szentségét fogadja gyóntatója és lelkiatyja, *Marburgi Konrád* kezéből; mellette látjuk a felravatalozott Erzsébetet, körülötte imádkozó papok és világiak, jobbról pedig a szenttéavatási eljárás előtti nagy jelenet: Erzsébet holttestének fölemelése régi sírjából II. Frigyes császár és a papság jelenlétében. Ez és a már említett Erzsébet-szobor (a főoltár mellett) — mindkettő jó állapotban — a 16. sz. elején Marburgban működő *Ludwig Juppe* alkotása.

A dómban számos címert, sírkövet látunk, amelyek hesseni főnemesek, rendi nagymesterek és tartományi kormányzók emlékeit idézik; barokk síremlék jól összefér az 1907-ből való újgót szószékkal, a keresztoltár modern feszületét is megszokja a szem; porosz királyok sírjai is itt kaptak helyet, mint ahogyan Hindenburg (német tábornagy és államelnök) és felesége hamvait is idehozatta az oroszok elől egy amerikai csapat történelmi érzékkel bíró parancsnoka. Ami új és modern, jól illeszkedik a régi környezetbe és nem bontja meg a nagy alkotás egyöntetűségét. Többször hallottuk a *dóm harangszavát*. A nyolc harang közül a legnagyobb a 37 mázsás *Erzsébet-harang*, amelyet még 1400-ban öntöttek. Az egyik toronyból 1965-ben egy megrepedt, használhatatlanná vált 470 kg-os harangot helyeztek el a Szt. Erzsébet-kápolnában. Az 1320-ban öntött harang felírása ez: *Verstummt stehe ich hier doch ich bitt — Menschen vergesst das Beten nit!*

*

Mielőtt elhagyjuk a templomot, még egyszer visszatekintünk és engedjük, hogy a középkor hitének egyik legszebb tanúja, a gót építészet nemes nyugalma és csendje birtokába vegye lelkünket, mint a régmúltban ideseregülőket, akik Isten szavát hallgatták, a szentekben Jézus-követőket tiszteltek, Istent dicsérték és imádták, és imájuk meghallgatásáért itt oltak hálát. A középkor világának vezéregyéniségei, pápák és császárok, lovagok és zarándokok, műpártolók és egyszerű emberek egyesítették itt törekvéseiket, hogy a nagy alkotás létrejöjjön, mint Szt. Erzsébet — Krisztus nevében megélt, vidám emberszeretettel emléke. Mert az ő emlékeit kerestük. Hosszú évszázadok távlatából kőbe vésett emléknymok tekintenek itt ránk: élete jelképei. Nemes, égbetörő, kemény gót oszlopok és pillérkötegek, az imára összehajló kezét utánzó lendületes boltívek, a színpompás üvegfestmények és bennük főleg a két gótikus szín — a lángoló piros és az izzó kék, a kegyelem napfényét lelkébe fogadó emberbarát nyitottsága a nyomorultak felé... (Folytatjuk)

HARANGOZÓ FERENC:

Levél Ausztráliából

III.

S y d n e y. — Utam Melbourne-ből Vince unokaöcsémhez vezetett Albany-be. Az Ausztrál alpok tövén az egyetlen nagy folyó, a Murray partján fekszik a város. Az 500 km-es utat Pista ösémmel, vonaton tettük meg. A mozdonyon ez a felírás: „Spirit of Progress” — a haladás szelleme! No, ezt a jelzőt nem érdemelte meg! — Nem tudom, mikor készülhetett el ez az egyetlen vasúti fővonal, amely Ausztráliát délről kelet és nyugat felé félkörben öleli át, persze, még félig sem, mert a hosszabb és sokkal nehezebb rész, az északi, talán még tervben sincs meg. Az „Express” inkább dőcögött, mint haladt. Az utat vagy tíz óráig nyújtuk a lehetetlen aléptítmény miatt, mert minden nagyobb kanyarnál vagy lejtőnél fogódkozni kellett, félve, hogy kisiklik velünk a vonat.

Másnap a hátralevő 600 km-t Sydney-ig Vincével és Pistával autón tettük meg. — Aranyszőke völgyek és domboldalak köröskörül! Elszórtan öreg eucalyptusfák patinás ezüstje, egy-egy patak zöldes sávja enyhítette ezt a forró nyári tájt, meg a sok-sok birka- és marhasorda; hűsöltek a fák árnyékában, vagy szürésölgették a kis mesterséges tavacska leapadt vizét. Csodálatosan békés, érett ez a táj! Éppen állt az aratás, de még közölről sem vehettük ki az útról, hogy a kombájn aranyos búzátáblát csépel-e, vagy nyakigérő száraz füvet.

Sydneybe estére értünk, vagy inkább szontunk be, „úgy kertek alatt”, a teljesen kihalt Sefton külváros egy kis kertés sarkházába. — Itt lakott diákkorom két legkedvesebb barátja és kísérő-ársa: régi diákbecenévükön a „Lola” meg a „Lácó”. — Szinte félve hajtottunk be a televíró kis előkertbe. — „Filemon” és „Baucis” gondoltam. — Lácót láttam azóta kétszer is Európában, de Lolát 37 éve nem, mert soha nem jött haza. Féltem visszajönni Pinka-ölgébe, a szülőházába, amit ő lélekzen soha el nem hagyott! Mert magával vitte a nagy idegenbe azt a kis patikát, ahol még most is hallja édesapját, ahogy ügyrészve keveri a gyógyszert és a chérfüggönyös nyitott emeleti ablakokat, ahonnan édesanyja szelíd arca moolyog rá... Vagy a virágos rétek közt ölydogáló patakot, a Pinkát... Árnyékos égerfák alatt ring a kis csónak: anyja éppen most oldja ki, öccse pedig a „Treff”-et, (vadász-kutyáját) exedroztatja. — Már egyikük se várja őt háza, mind a négyen ott alusznak bétén a temetőben...

Lácó jött ki elsőnek elénk. Lolának csak szelíd, zengő hangját hallottuk, meg az óriás fehér papagáját, ahogy utánözta az úrnőjét. Négyesben léptünk be, matunkkal cipelve a nagyon nehéz terhet Pinkavölgyéből: az ifjúkor emlékeit...

Tejben-vajban fűrésztöttek. Minden napnak volt programja. Első délután, szerítgetve az óriási várost, a híres öböt, a Bondi-Beach-et, látogattuk meg. Két hatalmas sziklafaj között aranyárga fővény. Szélét a Csendes-óceán tarajos hullámai csipkézik. Előttünk a régtelen, örök-nyugtalan tenger. Levettöztünk és a késő délutáni fuvalatban brákhosszat jártuk a puha tengeri főrényt, áztattuk lábunkat a felénk csapósó fehér tarajokban, míg el nem fáadtunk.

Engem húzott a tenger. Nem bírtam

megválni tőle anélkül, hogy bele ne merüljek az egyre erősödő hullámverésbe... Sokat úsztam életemben különböző tengerekben, de ez most, annyi idő után, megborzongatott. Apály közeledett és annak itt óriási a beszívóereje. Mihelyt elveszti az ember lába alatt a talajt, borzasztó erőfeszítésbe kerül ebből a mélyfelé-huzásból kikerülni. Örültem, amikor talpam alatt újra éreztem a földet.

Lement a nap; barátaim felvittek egy magas sziklaperemre, ahol az utcák mind a nyílt tengerre futnak ki. Lácó és Lola itt laktak amikor 1946-után kikerültek. — Óriási rozsdásvörös gránit tömbök és padok közt puha zöld gyepek és virág. Előttünk a régi világítótorony, mögötte a fehérarajos végtelen tenger, a Csendes-óceán! Különös érzés: valahol ott, ahol a mérhetetlen víz végetér, kezdődnek a délamerikai partok...

Feljött a hold. Szelíd kék fénye ott remegett a hullámokon alattunk a fekete mólýságben pedig dohogott, zúgott és sustergett a tenger. Egy-egy erősebb szél-fuvalat sós párával vonta be arcunkat. Jól esett meleg pulloveret húzni. — Ez az öngyilkosok sziklája, — mondotta Lácó. — Volt idő, amikor a város elkevertette, mert járványszerű tünetté vált itt az öngyilkosság. — Aztán egy sziklaoldalba vésett emléktáblához vezetett. Előtte egy régi vitorláshajó kormánya; azé a kalózhajóé, amely az 1800-as évek elején megsarcolta a várost és tucátjával hajította le a tengerbe a városatyákat.

A Botten-i öbölben. — Másnap a történelemből nevezetes Botten-i öböl meglátása volt soron. Itt kötött ki 1770-ben Cook kapitány; itt kötött ki Arthur Phillips kapitány parancsnoksága alatt az első brit flotilla 1788-ban. Ettől az időponttól számít Ausztrália brit dominiumnak.

Lola kivitte a kertbe kalitkástól „Rozit”, a fehér papagájt, hogy ő is „napozzon”. Mi pedig hárman elindultunk időben, hogy fürödhessünk. — Először az öböl bejáratához hajtottunk. Ragyogó zöld pávizit a tengerparti sziklakon a megelőző bő esőktől. Alig vettük észre a sziklákba épített angol katonai erődöt, amely évszázadokon át védte az öblöt és a várost minden ellenséges behatolástól. Messzebb a bejáratnál hatalmasan kiszélesedik az öböl. Nyugati oldalán van Sydney repülőtere is. Közé a repülőtérhez, ciprusfenyők árnyékában, húzódik a sok-sok kilométeres strand. A nyílt tenger feől kellemes szél fujt. Ettől az öböl vize is tele volt tarajos fehér hullámmal, sirállyal és vitorlával. Csodálatos kép a tengerkék vizen! — Fürdőző kevés volt, de a vízparton kissé kellemetlen meglepetés: piros táblán nagy felkiáltójellel, a kiírás: „CÁPAVESZÉLY!” Lácó nyugtatta Lolát: „Ez semmi! Ott vannak a kifeesztett cápahalók.” — Igaz, hogy a viharok erősen megtépázták őket, de Lácó szerint a cápát már messziről meglátni hátsó vezérszónnyáról... Egy másik veszedelem: a reptér fölött, ahonnan állandóan startoltak a tengerbe mélyen belenyúló pályákon a hatalmas gépek, sötét felhők tornyosultak. Már morajlott az ég... — sebj: esőben jó meleg a tenger! Bementünk. Nekem megint kedvem kerekedett beljebb úszni, de az előző napokon okulva, párhuzamosan a parttal, míg Lácók figyelték, hogy jön-e a cápa? — Hirtelen percek aart megjött a vihar. Az egész öblöt betakarták

a fekete, kék-szürke felhőgomolyok. Hátterükből titokzatos villámok cikáztak... Különös csobbanásokra lettem figyelmes: jobbra is, balra is tőlem, mintha köveket dobáltak volna a vízbe. — Jég! Villám cikázott végig az öblön, eltűntek a vitorlák, az ég, a felhők, csak fehér sávokat lehetett látni. Mintha egy titkos kéz óriási zsákból öntötte volna le a diónagyságú jégdarabokat. Menekültünk két tenyerünket védőn tartva a fejünk fölött, míg tetünkön élesen vágódtak a jégdarabok. — De hová? Az autó elég messze volt. Futottunk a „kabinok” felé; odaérve láttuk, hogy toalettfülkék, ahol már többen szorongtak. Fáztunk és dideregtünk.

A jégeső, amilyen hirtelen leszakadt, olyan hirtelen állt meg. — Hazaérve, örömmel láttuk, hogy az égi háború elkerülte Lola kertjét, de helyette testvérharc dúlt a kalitka körül, a fehér papagáj és a fekete macska között. A hatalmas kalitka környéke tele szórva fehér tollal. Közte egy finom sárga kunkortoll a Rozi bóbítájából. Eltöttem magamnak emlékül...

Sydneyben a magyarokkal kétszer találkoztam. Advent utolsó vasárnapján mondtam egy szentmisét Fazokas Béla domonkos atya helyett, utána résztvettem a gyerekek karácsonyi ünnepélyén. Szép volt, de az aránylag kevés magyar gyerek is kicsi helyen volt összejátszva. — Második találkozásom egy külvárosban, Blacktown-ban volt, a magyar Szent Erzsébet öregotthonban. Itt Fazokas atyán kívül Takács János jezsuita atyával, a nővérekkel és a lakókkal találkoztam. Ez a nagy, kertés ház a Sydney-i magyarok büszkesége. A lelke „Klotild nővér” — Horváth Margit.

Mindez persze csöpp a tengerben magyar szempontból. — Ott van még a Magyar Egyesület; — annak egyik vezetője Csapó Endre és a Sydney-i magyar rádió. Ez utóbbit Soós Miklós vezeti. Telefonon kerestem őket, de az óriási városban nem sikerült közvetlen kapcsolatot teremteni. — A magyar rádióleadások nagyon jók és magyar népi szempontból is nevelők: történelem, irodalom, stb. Éppen esténként hirdették a Szilveszter-bált! — Mindig mosolyra derített a közlés: a férfiak sötét, legalább zakóöltönyben, a hölgyek estélyi ruhában, könnyű Hawai-i stílusban jelenjenek meg. Megkérdeztem a Lolát, milyen az? — Olyant kacagott, mint Ausztráliában talán még egyszer sem...

Utolsó nap a várostoronyba vitt föl a Lácó. Ez egy „hochmodern” 417 m. magas betontorony, a tetején forgó étteremmel. A Déli-Félteke legmagasabb emberi építménye. Forró délelőttön vitt át az utunk a gyönyörű botanikus kertben és városparcon át. A tisztásokon letelepedett kirándulók és piknikezők vidám csoportjai Szinyei Merse „majális”-festményét juttatták az eszembe. — Az biztos, hogy az ausztrálok szívesen és nagyon sokat vannak kint a szabadban és csoportosan. Megcsodáltuk a park végén a tengeröbölbe benyúló híres Sydney Opera épületet: négy óriási tengeri kagyló egymás mellé és fölé helyezve. — Egyedülálló! Belülről is impozáns, de azt mondják, nem jó az akusztikája. — Engem jobban elbűvölt ez a csodálatos tengeröböl, amely a város szívében is olyan mély, hogy óceánjáró hajó horgonyozhat benne.

Felhőkarcoló közt óriási emberfor-

galomban vágunk magunknak utat az üzletnegyedben a torony felé. Feltűnt, hogy mennyi a kedves, szép fiatal leány és fiatalember. A világ minden fajtájából és nyelvéből. Számomra az is nagy öröm volt, hogy mind szépen, gondosan öltözöttek és ápoltaknak látszóttak, ami egy európai nagyváros szívében ma már nem természetes.

A „kacsalábon forgó vár” tetejére érve, főséges kép tárult elénk: A nagy Csendes-óceán egyik legtávolabbi szépséges tündére: Sydney — és ez a szíve! Délkeleten, talán 60 mérföldnyire, ezüstkéken csillogott az Óceán. Gyönyörűsége kék öble itt a központban kettévált, mint egy tündéreké szempár. Köréje a virágos parkok, kertés házak, távoli lombok és erdők mesés keretet fontak. — Ezért nevezik: Sydneyt az „Óceán aranyszőke tündéré”-nek.

Mégsem itt búcsúztam el Sydney-től, hanem visszamentünk a Bondi-Beache mögötti tengerparthoz, még egyszer hallani ennek a csodálatos Óceánnak a zúgását, nehéz sóhajtását a sziklazátonyok között. — Nekihajoltunk az erős vas-korlátoknak és révedeztünk a mélybe. Megint feljött a hold... Megborzongtunk, hátunkra vettük a melegítőt és hallgatunk, sokáig, nagyon sokáig... Aztán eszünkbe jutott egy-két régi dal Magyarországról: „Madárka, madárka, csacsogó madárka — vidd el a levelem, vidd el a levelem szép Magyarországra!” — Aztán: „Hej halászok, halászok”.

Egy magányos leány jött arrafelé és kedvesen mosolygott. Biztosan nem értette a szöveget, de a dallamot igen, mert a népdal minden nyelven beszél...

II. János Pál pápa 1983 őszén Bécsben

Ausztria 1983 szeptember 9–12-ig ünnepli Bécs felszabadításának 300-éves évfordulóját. Bécs felszabadításával a török ostrom alól világtörténelmi forduló következett; a török világhatalom végleg megtört. — 1686-ban Budavára is felszabadult.

Bécs fölszabadításánál nagy szerepe volt a lengyel segédhadaknak Sobieski János vezetése alatt.

II. János Pál pápa bécsi látogatása ezt a gondolatot emeli ki és húzza alá. Az egész Európára szóló ünnepség fénypontja szeptember 11-e lesz, amikor a Szentatya a Schönbrunn-i parkban ünnepi misét és szentbeszédet mond.

A máriacelli zarándokhely vezetősége meghívta a Szentatyát Máriacellbe is a kegytemplomba, amely, úgy mint Csensztohova is, Nagy Lajos magyar király alapítása. A Szentatya valószínűleg szeptember 12-én látogatja meg Máriacell és Mindszenty József hercegprímás sírját. Ebből az alkalomból P. Weremund Hochreiter, máriacelli superior, méltónak látja azt, hogy a magyarok itt a Szűzanya kegyoltáránál és Mindszenty bíboros sírjánál találkozzanak a Szentatyával. — A meghívás ilyen értelemben is történt. A P. Superior és a Mindszenty Emlékbizottság ezért már most kéri azokat a magyarokat az egész világon, akik ezt az egyedülálló alkalmat föl szeretnék használni, hogy már most tervezzenek. — A gondolatot mi ébren

*

FIGYELEM! A Szentkorona Emlékbizottság nevében közöljük, hogy az ünnepélyes Szentkorona-émlék avatását Mattseeben, éppen ezekre az ünnepségekre való tekintettel, átesszük 1983 szeptemberére, annál is inkább, mert jövő évben lesz Szent István szenttéavasztásának 900-éves évfordulója: 1083—1983.

BORBÁNDI GYULA:

Egy vallomás margójára

Lehetetlen megindultság nélkül olvasni annak az interjúnak a szövegét, amelyet a magyar televízió készített Ujhelyi Szilárdal és amelyet nyomtatásban a Kritika című budapesti folyóirat jelentetett meg. Ujhelyi a debreceni egyetemisták köréből került a Márciusi Front ottani szervezetébe és az illegális kommunista pártba. A háború befejezése után a párt különböző állásokba helyezte, a többi között népjóléti államtitkár volt. 1951-ben letartóztatták, évekig raboskodott, majd rehabilitálták, ismét minisztériumi főtisztviselő lett. Rossz tapasztalatai visszatartották, hogy a forradalom után újból bekapcsolódjék a közéletbe, csak 1962-ben vállalt tisztelet, s mint filmművészeti főosztályvezető megy nyugdíjba.

Az életpálya nem szabványos, de nem is rendkívüli, hiszen rajta kívül a kommunista pártfunkcionáriusok százai járták meg Rákosi börtöneit, kényszermunkatáborait, internálótáborait csak azért, mert a nagy diktátor és az árnyékában önkényeskedő kis diktátorok potenciális ellenfeleket láttak bennük, vagy valamilyen napi politikai érdek feláldozását követelte. Ujhelyi Szilárd végzetét is az okozta, hogy amikor Rákosiék a párton belüli ellenséget keresték, az ő életrajzában is találtak olyan mozzanatokot, amelyekből következtetve ellenségnek lehetett kikiáltani. Bizonyítékok híján és csak a rosszindulat szavára hallgatva.

Megrendítő, ahogyan a vele való bánásmódot, a fogságban telt éveket, az ávósok viselkedését és Rákosi, valamint fullajtárjai hallatlan cinizmusát, szemforgató képmutatását, valamint az elviselt szenvedéseket, megaláztatásokat leírja. Már egy parányi emberiesség is elegendő ahhoz, hogy ne közönnnyel vagy érdektelenséggel, hanem részvétellel és együttérzéssel olvassuk a nem mindennapi történet részleteit.

A döbbenet és a megrendültség, az interjúvált iránti tisztelet, megbecsülés és rokonszenv ellenére sem hallgatható el azonban egy kérdés. Hogyan történhetett, hogy oly művelt és tájékozott emberek is, mint amilyen Ujhelyi Szilárd volt, vakhittel bíztak Sztálinban és Rákosiban, minden reményüket abba a pártba helyezték, amelyet ők vezettek és félmjelezték? Hogyan volt lehetséges, hogy amikor első kételyei támadtak, nem a pártban és annak vezetőiben, hanem önmagában kereste a hibát? Pártszertültségének önvádijával küszködik, holott látnia kellett volna, nem vele, hanem azokkal van baj, akikbe bizalmát helyezte. „Nem tudtam hová tenni ezt a pert!” — mondja az interjúvolónak a Rajk perről szólva. Később is visszatér annak érzékeltetésére, mennyire meglepte mindaz, ami történt, mintha az általa tévedhetetlennek és az igazság útján haladó pártban valami végzetes törésnek kellett volna bekövetkeznie ahhoz, hogy mindazok a szörnyűségek megtörténjenek, amelyeknek ő is — ártatlan társaihoz hasonlóan — szenvedő részese lett. És, amikor napnál világosabbá válik, hogy a párt milyen embertelenségre képes, ugyanattól a párttól — pontosabban ugyanattól a pártvezetéstől — még azt várja és reméli, hogy belátja tévedését, az ügyek tisztázódnak és az igazság győzedelmeskedik. Az sem rendíti meg hitét, hogy amikor a kihallgatás során a pártra hivatkozik, azt hall-

ja, hogy neki ott a kihallgató ávós főhadnagy a párt.

A kérdés, amely engem az Ujhelyi-interjú olvasása közben állandóan kísért: mit tudtak tulajdonképpen a magyar kommunisták saját mozgalmuk és példaképük, a Szovjetunió történetéről? Vajon, miért nem olvastak róla többet és mást, mint csupán azt, amit a negyvenötös vezércikkek és broszúrák tartalmaztak? Vajon, nem hallottak a különböző összeesküvésről, arról, hogyan tette el láb alól Sztálin valamennyi ellenfelét és vetélytársát? Vagy, hogyan pusztította el a parasztok millióit, csak hogy a kollektivizálás terve megvalósuljon? Hogyan irtotta ki a szellemi élet legjobbait, hogy a művészet- és emberellenes szocialista realizmus diadalmaskodjék? Vagy ha már becsukták szemüket és bedugták fülüket, a negyvenötös magyar kommunisták legalább azt vették volna észre, hogy nagybecsült vezérek milyen vadállati indulattal és könnyörtelenséggel igyekeznek leszámolni mindazzal, amit ők a régi Magyarországnak hittek. Tudatlanságukban, elvakultságukban, gyűlöletükben még azt sem kímélik, ami a magyar múlt büszkeségének számít és a történelem arany lapjaira kíváncsodik. Egy felvilágosult és haladó álláspontonról nézve is.

A személyi kultusz, a hatalommal való visszaélés, a törvénytelenesség nem a Rajk perrel és a kommunisták elleni irtóhadjárattal kezdődött. Aki látta, hogyan bánt el Rákosi az ország nemkommunista erőivel, hogyan alázta meg a demokrata és haladó irányzatokat, hogyan rendezte meg az összeesküvésit, a Mindszenty- és más pereket, annak nem lehetett kételye arra vonatkozóan, hogy ugyanazt a masinériát — a pártkader szerepét játszó államvédelmi hatóságot, a párt által irányított és megfélemlített ügyészeket és bírakat — saját elvtársaira is rá tudja szabadítani, ha annak ideje eljő. Ezt Sztálin is megtette, miért ne tehetné volna meg Rákosi?

Hogyan lehet, hogy ezt a magyar kommunisták nem tudták? Hiszen, ha korábban hibették is, hogy Sztálin megváltozott és a nyugati szövetségesek kedvéért más ábrázatot mutat, a nyugati hatalmak és a Szovjetunió közötti együttműködés megingása után nyilvánvalóvá lett, hogy levette a békés álarcot. Apró jelekből ítélve már 1948-ban látni lehetett, újból a jagodák és jezsuiták kora következik, már kovácsolta terveit Zsdánov és Bérija. Ezt csak a magyar kommunisták nem látták? Azok, akiknek tájékozottsága, mint sokan feltételezték, jóval alaposabb volt, mint a nem kommunista polgároké? Miért hibették, hogy őket megkíméli a sors azoktól a megpróbáltatásoktól, amelyek a Szovjetunió kommunistáinak tízezrei keszültek? És miért nem emelték fel szavukat, amikor látták, milyen gazságokra készíti elő Rákosi a pártot? Amikor látták, mennyire korrumpálódott a rendőri, ügyészi, bírói szervezet. Miért hibették, hogy a törvénytelen ségek áldozatainak köre őket nem érheti el? Vagy azt vélték, hogy a törvényeket a kommunistákkal szemben be fogja tartani a párt, csak a nem kommunistákkal szemben szegi meg? Ami, adott esetben, megbocsájtatható, hiszen, az osztályellenességgel szemben minden eszköz megengedett.

Nem szándékom ilyet feltételezni, de nem tagadhatom rossz érzésemet, amely

Hazai figyelő

ÚJ PÜSPÖKÖK

II. János Pál pápa öt fontos helyet töltött be a Magyar Püspöki Karban: A 75 éves székesfehérvári püspök, Kisberk Imre helyére kinevezte Dr. Szakos Gyula 68 éves székesfehérvári segédpüspököt, a Prohászka-templom plébánosát. — A veszprémi megyéspüspököt, Paskai Lászlót, utódlási jogjól Ijjas Antal, kalocsai érsek mellé nevezte ki koadjutor-nak. — Szei József pedig a megüresedett veszprémi egyházmegye apostoli adminisztrátora lett. A pécsi püspök, Cserháti József mellé, segédpüspöknek Bellon Gellért, jánoshalmi plébános került. Póka György, 66 éves győri szemináriumi rektor, szombathelyi segédpüspök lett.

Az új püspököket április 21-én délelőtt szentelték föl az esztergomi bazilikában.

Dr. Szakos Gyula a bécsi Pázmáneumban végezte tanulmányait, majd Szombathelyen volt püspöki titkár, később irodalgazgató. A rendszer egy kis faluba küldte plébánosnak, ahonnan hosszú évek múltán került Sárvárra plébánosnak, majd székesfehérvári segédpüspöknek. — Paskai László, franciskánus szerzetes, volt a budapesti Központi Szemi-

akkor fog el, amikor Rákosi terrorjának kommunista áldozatai vallomásait, emlékezéseit és nyilatkozatait olvasom a sötét korszakról és mindig csak a kommunisták ellen elkövetett törvénytelen ségekről értesülök, de arról nem, hogy koncepciók pereket rendeztek a kisgazdapártiak, katolikus lelkészek és ifjak, önállóságra vágyó parasztok és az ország keresztény főpapjai ellen is. E perek mögött is működött már az az ördögi koncepció, amelynek évek múlva vezető kommunista politikusok is áldozatai lettek. Rajk, Pálffy, Ujhelyi Szilárd és a többi magasrangú kommunista pártember ártatlan volt abban, amiért az ávó letartóztatta és a bíróság elítélte őket, de ugyanúgy ártatlanok voltak az előző koncepciók perek áldozatai is. Vagy Kovács Béla, akinek önálló kisgazdapárti politikára irányuló törekvéseiből a megszállók elleni bűncselekményt kovácsoltak ugyanazok, akik később Rajkéék életét oltották ki.

Visszatérve Ujhelyi Szilárd vallomására: megrázó dokumentum meghurcoltatásának története, de érthetetlen és megmagyarázhatatlan hiszékenysége, amely szabadulása után is vakágban tartotta, nem láttatva meg vele, hogy a párt, amelyben annyira bízott és reménykedett, a rákosista szörnyűségek után sem változott meg annyira, hogy hinni lehetett volna neki. Az élen állók ugyan fogadkoztak, hogy a törvénytelen ségek nem térnek vissza, de semmit sem tettek annak érdekében, hogy ne is térhessenek vissza. A párt belső szerkezete, felépítése, a döntések megszületésének mechanizmusa, egyén és közösség viszonyáról vallott felfogás, a demokratikus centralizmusnak nevezett klikkelalomság és az aggálytalanság az eszközök megválogatásában változatlan maradt, tehát egy új Sztálin vagy egy új Rákosi minden nehézség nélkül újból felhasználhatta volna — s talán ma is felhasználhatja — terveit végrehajtására. Nem elegendő ugyanis a sztálinokat és rákosikat száműzni, a valódi megújuláshoz száműzni kellene azt a berendezkedést és azt a légkört is, amely a sztálinok és rákosik felemelkedését lehetővé teszi.

nárium rektora, onnan került veszprémi püspöknek. — Szendi József a legfiatalabbak közé tartozik, az ötvenes évek derekán. Székesfehérvári pap, az utóbbi években az esztergomi szemináriumban spirituális és dogmatikatanár. Legutóbb két évre Franciaországba küldték tanulmányútra. — Bellon Gellért már a 70-en túl van, őt még XII. Pius pápa nevezte ki pécsi püspöknek, de a rendszer felszentelését nem engedélyezte. Most „engedékenységből” beleegyezett abba, hogy az idős és beteg Bellon Gellért mint segédpüspök a fiatalabb Cserháti József megyéspüspök mellé kerülhetett segédpüspöknek. — Póka György irodalgazgató volt Győrben amikor a rendszer egy kis plébániára helyezte. Azóta az agilis lelkipásztor visszakért Győrbe szemináriumi rektornak. Szombathelyen a beteg Fábán püspök mellett nem lesz könnyű dolga.

A kinevezéseket Poggi érsek, a Pápa követe magyarországi hosszabb tárgyalásai a Kormánnyal és a püspökökkel előzték meg. Jól értesült egyházi körökben úgy tudják, hogy a Szentatya az új kinevezéseknél nagyobb hangsúlyt adott a magyar egyház érdekeinek. — Poggi érsek tárgyalta a magyar bázisközösségekkel is.

A németországi magyar lelkészek TAVASZI KONFERENCIÁJA Wernau-ban volt április 20–22-ig 18 lelkész részvételével. Tárgya aktuális lelkipásztori problémák megbeszélése és elmélkedés. Rittar Márton vezette az elmélkedést. — A konferenciát meglátogatta Msgr. A-mann, a Német Püspöki Konferencia titkára.

Erdély vallási problémái

„Összehasonlító magyar történelem” címmel, afféle „magán-kiadványként” (szamizdat!) jelent meg Zakar András* legújabb könyve. A cím azonban megtévesztő, minthogy a magyar történelemből csak az Erdélyt, illetve az egész Romániában élő magyarságot és nemzetiségeket érintő, elsősorban is az erdélyi vallások ma is aktuális fájó problémáival foglalkozik. Az egyes fejezetek új megvilágításban tárgyalják a magyarság és román népiség sorsának alakulását Erdélyben; az ún. „indoeurópai elmélet” kártevéseit; részletesen feltárja a keleti ortodox és az egyesült (katolikus) egyházmegyéek történetét, valamint a moldvai katolikus magyar nép kálváriás útját.

A könyv Függeléke kevésbé ismert, fontos dokumentumokat: többek közt 15. és 16. századi törvénycikkeket —, az erdélyi római katolikus Státus kialakulását és szerepét —, az erdélyi románok 1848-as balászfalvi és az 1918-as gyulafehérvári kiáltványát és követeléseit tartalmazza. Erdély legújabbkori történetével kapcsolatban megtaláljuk a függelékben a Márton Áron püspök 1946-ban Groza román miniszterelnökhöz intézett levelének —, továbbá a II. Vatikáni Zsinaton elhangzott felszólalásának hiteles szövegét. Mindezt kiegészítik még a mindennél beszédesebb statisztikai táblázatok, térképek és képek.

A könyv ára 6.— \$ vagy 12.— DM. Megrendelhető az Életünk útján.

* Dr. Zakar András, Mindszenty hercegprímás volt titkára, egyike a Mindszenty-per elíteltjeinek.

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Bécs: A keresztség szentségében újjászülettek: Pusker Natália Anna, P. Lajos és Nagy Anna kislánya, 1982. jan. 3-án, Bécs; Schleszer Monika és Schleszer Lajos, Edlitz, 1982. jan. 30-án; Schleszer Monika egyben ugyanott járult először az Úr asztalához és vette a Bérmlás szentségét; Schreiner Júlia Kataiin, Sch. Béla és Kutassy Erzsébet kislánya, 1981. dec. 27-én vette fel a Keresztség szentségét. — Az Úr áldása kísérje életútjukat!

Elsőáldozó: Popoff György, a Popoff-család 6-éves kislánya, 1981. dec. elején járult először szentáldozáshoz Kaiser-ebersdorfbán.

Szentségi házasságot kötöttek: Schleszer Lajos és Orbán Margit, Bécs, 1982. jan. 30-án. — Gratulálunk!

Az örök hazába költöztek: Leona nővér (Salvatorianerin), világi nevén Romác Mária, a Haching-i Josef Spital régi lakója, a magyar kapcsolatok hű ápolója, 1981. nov. 19-én Bécsben 80. életévében kapta meg az Úrtól a behívót; — Bakos Eduard, 6 1/2-éves délvidéki fiúcska, 1981. dec. 17-én Fehérvár közelében tragikus autóbaleset áldozata lett; — Horváth Anna 81-éves korában 1982. januárjában Bécsben elhunyt; — Kerémi András, életének 91. évében 1982. jan. 5-én Kaiserebersdorfbán, Tóth Lajos 65-éves korában ugyancsak 1982. jan. 21-én meghalt; — Berencei Szokolvi Mária életének 77. évében 1982. jan. 27-én Korneuburgban, a betegek szentségével lelkiileg előkészítve, csendesen elhunyt az Úrban. Az elhunytban Révay István egyházközségi tanácsstag sógornőjét gyászolja. — Az Úr adjon elhunyt testvéreinknek örök nyugodalmat!

*

A bécsi magyar egyházközség Mindszenty József bíboros primás születésének 90. évfordulójáról március 28-án a bécsi Szent István Otthonban meleg ünnemen emlékezett meg. Dr. Csonka Emil, közíró és szerkesztő, Mindszenty

AZ INNSBRUCK-I MAGYAR INTÉZET JUBILEUMA

Március 29-én volt az innsbrucki Magyar Intézet megnyitásának negyedszázados évfordulója. Az intézet nagyeremében tartott hálaadó istentisztelet keretében köszönték meg az érdekeltek a MENNYEI ATYÁNAK a gondviselő jóságát, melyben részesültek és részesíthettek voltak. A hálaadó szentmise megelőzte az innsbrucki magyar diákokthon egyesületnek, a „Verein Ungarisches Jugendheim Innsbruck“-nak évi közgyűlése, kölcsönös megegyezés alapján, mellőzték a tagok egymás munkájának méltatását, valamint az intézmény fontosságának hangsúlyozását. Az egyesület változatlan optimizmussal tekint a jövőbe. Örzi névadójának, Mindszenty bíborosnak példáját és emlékét.

Dr. Gróh Béla igazgató

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete a kastli magyar gimnázium melletti menne-sbergi erdőben tartja 1982. július 24-től augusztus 7-ig nagy

NYÁRI CSERKÉSZTÁBORÁT,

meiyet idén P. Solzmár János emlékének szentelnek. Ugyanakkor a bärnhofi (Kastli) vadászházban kiscserkész tanyázás lesz.

A tábor parancsnoksága örömmel várja a cserkészfiúkat, cserkészleányokat jelentkezésükkel.

Jelentkezni lehet a csapatparancsnoknál és a Európai kerület központjában: D-8 München 81, Oberföhringerstr. 40. - Tel.: (089) 982637/38.

EGYEDÜLLÉT? SZÁMOLJA FEL!

Magyarok, nők és férfiak ezrei élnek magányosan szerte a nagyvilágban. Ne kerülje el a nagy találkozást, ami egy életre szóló boldogságot jelenthet!

Diszkrét házasságközvetítés. — Írja meg korát, magasságát és foglalkozását! Díjtalan információkat azonnal küldünk.

Institut „DEMAIN“ Kelemen Gábor
Maastrichter Str. 20 - D-5000 Köln 1.

életének és munkájának kiváló ismerője, volt az ünnepi előadó. A termet zsúfolásig megtöltő közönség előtt logikus sorrendben peregtek le felejthetetlen bíboros primásunk életének összes döntő mozzanatai. A mélyen meghatódott bécsi magyarok hálás tapsviharral köszönték meg ezt a bensőséges emlékeztetést.

Linz: Halálozás: Linz, Bahrgasse 2 előtt hunyt el Kirsch Gyúia; — Horváth Manfréd s. munkás, nagyon fiatalon, huszonkétéves korában, hunyt el; temetése 1982. márc. 11-én volt.

A lengyelek nagy halottja, de a miénk is a felsőausztriai lengyelek köztiszteletben álló vezetője: Poszyiek Witold. Januári összejövetelünkön még köztünk volt.

Felsorolhatatlan az a sok jótett, amiben honfitársait részesítette. — Őszinte szívvel csztozunk lengyel testvéreink gyászában!

Dr. Kerry Géza atya felgyógyulásához további erősödést kívánunk jó hivei javára és örömére!

BELGIUM

Liège: A Keresztségben részesültek: Dhoev Alain, — Alphonse és Szabó Erzsébet fia — Naissonvaux-ban; — Gornicsecz Julie, — István és Meunier Kathérine leánya: Grace-Hollogne-ban. — Az Úr áldása kísérje életútjukat!

Elhunytak az Úrban: Tóth László, 49 éves, Seraing-ban; Szpinka Eleonora nővér, 83 éves, Liège-ben. Petites sceurs des pauvres rendjéből; Tamasich József, 46 éves, Liège-ben; Darkos Sándor, 68 éves, Verviers-ben; Györkösné Tóth Irén, 70 éves, Tongerenben (s Herenelderen); Horváth József, 57 éves, Eisdén-ben; Horváthné Jäger Paula, 75 éves, Genkben. — Nyugodjanak békében!

A Genk-i és Liège-i magyarok Marburg-i zarándoklatához Szent Erzsébet sírházhoz szívből gratulálunk! Bár sokan ott lehetnének!

Bérmlás: Msgr. van Zuylen Liégei püspök urunk elfogadta, hogy eljön hozzánk Pünkösdi napján, május 30-án délután, hogy megbérmlálja a magyar fiatalokat és találkozzon valamennyiünkkel.

FRANCIAORSZÁG

Párizsban a „Présence du Cardinal Mindszenty“ — Mindszenty-hivek közössége — a magyarokkal együtt tart május 6-án este, Mindszenty halálának évfordulóján, megemlékezést szentmise keretében 90. születésnapjáról is. P. Eöry István, francia plébános, tartja ebből az alkalmából franciául az ünnepi beszédet.

HOLLANDIA

Házassági évforduló: Virág Balázs Tibor és Bognár Teréz 1982. márc. 28-án Hoensbroeckban a magyar szentmise keretében ünnepelték házasságuk 25. évfordulóját. — A jó Isten áldása kísérje őket továbbra is.

Halálozás: Matus Károly, 92 éves, 1982. jan. 9-én Apeldoornban elhunyt. — Adj, Uram, örök nyugodalmat neki!

*

„A Kereszt Népe“ missziós lapból vesszük: „Isten egyik legcsodálatosabb ajándéka az ember számára az újraéledés lehetősége. Amíg a földön élünk, soha nem kell beletörődnünk az eredménytelenségbe, a bukásba... Sőt, még a látszólagos tönkremenésbe sem. — Mindig van megoldás... kiút, — lehet újra kezdeni!“

NÉMETORSZÁG

Augsburg: márc. 14-én keresztelték Neu-Ulmban Loboda János és neje sz. Bancsi Piroška kislányát, Elvirát. — Ennyien még soha nem voltak a neu ulm-i magyar misén! Bár minden alkalommal így lenne!

Elsőáldozók: 1982. ápr. 18-án Gol Gabriella, Tamaskó András és Molnár Golan Königsbrunnban járultak először az Úr oltárához. Nagy ünnepükhez sok kegyel-

met kívánunk. Gyarapodjék hitük, erősödjék reményük és szeretetük Jézusban. Ő legyen támaszuk, oltalmuk egész életükön át!

Essen: Születés-Keresztelés: Görgy Tamás György, G. György és Dr. Perczel Enikő kislánya (harmadik gyerek), született 1982. márc. 6-án Mülheimben, keresztelve 1982. márc. 10-én Mülheimben a Szent Teréz templomban a húsvét-éjtszakai liturgia keretében. — A jó Isten áldása legyen velük!

Házasság: Avar Lucia és Dubony Karl-Otto orvostanhallgatók Recklinghausenben 1981. dec. 19-én a Probstei templomban házasságot kötöttek. A jó Isten áldása legyen életükön!

Halálozás: Kiss Józsefné 1981. dec. 1-én 54-éves korában elhunyt Essenben. Ugyanitt temették dec. 4-én; — Berthe Lászlóné 1982. márc. 15-én visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Március 17-én temették Essenben; — Meyer János 1982. márc. 11-én 77-éves korában Mörs-Rheinbergben elhunyt. Ugyanott temették. — Nyugodjanak békében!

Münster: Házasság: Nagy Lajos és Woita Gisela 4402 Grevenben házasságot kötöttek. — Az Úr áldása kísérje életútjukat!

München: Születés-Keresztelés: Pintér Júlia Isabell, P. Péter és Mezger Helene Ingeborg Remagen-i lakosoknak 1981. júl. 31-én született leánya, keresztelve — Tegernseeben 1982. ápr. 13-án; — Popovits Christine, P. János és Patay Katalin Münchenben 1981. okt. 15-én szül. kislánya, keresztelve 1982. márc. 23-án; — Csontos Konstantin Bálint, Cs. István és Siska Magdolna Fürstenfeldbruck-i lakosoknak 1981. dec. 18-án szül. fiúk, keresztelve Münchenben 1982. ápr. 11-én; — Minksz Gábor, M. József és Somogyi Irén fia, szül. Münchenben 1982. jan. 13-án, keresztelve 1982. febr. 14-én; — Fehér Rudolf, F. Péter és Lengyel Gizella kislánya, szül. Münchenben 1982. márc. 3-án, keresztelve 1982. ápr. 11-én.

Haltottaink: Werner Matthias 1981. december 26-án 71 éves korában Herrschingben meghalt.

Stuttgart: „Március 6-án mult hét éve, hogy a stuttgarti Magyar Misszió vezetését átvettem“ — számol be Fejős Ottó. — A lelkiismeretes beszámoló végén ez áll: „A következő hét évben fogjuk meg még jobban egymás kezét és ragadjuk meg még erősebben Isten kezét!“

Egyben ritka örömhír a pusztuló emigrációban: „Reutlingen és környékéről jelentkeztek hivek; szeretnének összejönni és magyarul ünnepelni a szentmisét!“ Az első szentmise május 29-én lesz Reutlingenben, este 7 órakor. Hely: Sankt Andreas-Kirche, Nürnberger Strasse 184.

SVÁJC

Lausanne: A keresztség szentségében Isten gyermeke és az Anyaszentegyház tagja lett: Palovics Flóra Viktória Lausanne-ban 1982. márc. 14-én; — Csánk Anne Veronique Marie Genf-ben 1982. márc. 27-én. — A kedves szülőknek szívből gratulálunk, s kívánjuk, hogy sok örömről legyen a gyermekek nevelésében, s hogy növekedjenek korban, kedvességben Isten és emberek előtt!

VÍZ ÉS SZENVEDÉLY

A sok vértelen-életlenn „modernkedő“ könyv-özönben Kreutzer Dezső „Víz és szenvedély“ c. munkája valóban frissítő, lélekűdítő olvasmány. Miközben a szerzővel végigéljük a „nagy kalandot“: hogyan jutott el saját „kattamarán“-típusú vitorlásán Svédországtól Sardiniáig, sokmindent megtudunk a vitorlás és tengeri búvárkodás titkaiból. A régi emlékeket, élményeket s a balatoni táj szépségeit idéző oldalak — főleg az első részben — tagadhatatlan szépirodai talentumról tanúskodnak.

A müncheni Herp-Kiadóvállalatnál megjelent könyv megrendelhető a magyar könyvkereskedőknél és a szerző címén: D-8000 München 40, Helene-Mayer Ring 10. / 717. Ára: 12.— \$ vagy 24.— DM. (—)

MEGBÉKÉLÉS A SZENTSZÉK ÉS A JEZSUITA-REND KÖZÖTT

A jezsuitáknak nem kell „Canossát járniuk“. — A Rend 103 tartományfőnöke (26.000 jezsuita képviselőjében) Frascati-i tárgyalása megteremtette a megbékélést a Szentszék és a Rend között. II. János Pál pápa különböző hiányjelenségeket állapított meg a Rend tagjainál, amelyekre már VI. Pál pápa is rámutatott. Ilyenek a rendi fegyelem lazulása, különösen a fiatalabb rendtársaknál, politikai tevékenység (Délamerika), engedelmisség hiánya... Arruppe rendi generális, aki jósággal és elnézéssel vezette a Rendet, nem érezte magát elég fiatalnak és erősnek ahhoz, hogy a hiányokat megszüntesse, ezért lemondását ajánlotta föl a Szentatyának. Ma is talány, hogy a Pápa miért nem fogadta el a lemondást, hanem egy külön személyi delegátust nevezett ki a 80-éves P. Dezza személyében. A tapasztalt, idős jezsuita atyának sikerült azonban nemcsak a szükséges kapcsolatokat a Szentszékhez helyreállítani és ápolni, hanem sikerült meggyőzni a Szentszékét arról, hogy a Pápa iránti engedelmisség terén nem akadt egyetlenegy vétség sem: egy rendtag sem lépett ki ezért és egy rendtag sem tette le hivatalát. — P. Dezza mellett az ő segítőtársa, P. Pittau, érdeme, hogy a Szentszék bizalma a rendi vezetőség iránt és a Rend teljes lojalitása a Szentszékkel szemben helyreállt, s így II. János Pál pápa az „interregnum“-ot egy közeli generális választással megszüntetheti.

LEVÉL NAGYVÁRADRÓL

Kerülő uton kaptuk az alábbi megható sorokat:

De nehéz hazulról
Messze útra szállni,
Akiiket szeretünk,
Azoktól megválni.
Hátha nem virradunk
Több találkozásra?
Hátha most öleltük
Őket utóljára?...
Minden elválásunk
Mintha örök lenne,
Fátyolos nagy felhő
Borul a szívemre...
Szövődj rá szívérvány
Könnyünk hullásából,
Új találkozásunk
Reménysugarából!

Szeretettel — a 80 éves
szomszéd öreg Vilma néni.

*

LEVÉL EGY OTTHONI FIATALTÓL

...Természetesen mi is próbálunk különbséget tenni békemozgalmak között. A Nyilatkozatban a DH csoport nem foglalhatott volna állást a szovjet fegyverek ellen, anélkül, hogy ne a teljes leszerelést említette volna, tehát az amerikai ellen is egyszerre kellett szólnia. Különbben a szokásos „CIA-vád“ érthette volna és ez veszélyes itthon. A béke veszélyeztetőjén a szovjet birodalom törekvéseit látjuk mi is, a lengyelországi eseményekkel kapcsolatos cikely pedig azt hiszem egyértelművé tette, hogy bázisainknak sincs semmi köze az AEH és a békepapok demagóg és hazug „békemozgalmához“, hanem, mint írták, ők II. János Pál pápa mögé sorakoznak fel.

A Rajk-féle szamizdat mozgalmat ismerem, én bízom bennük. Allás nélküli diplomások, meghurcolt, megalázott értelmiségiek alkotják, akik alantás munkával kénytelenek megkeresni kenyerüket, de megosztják a rászorulókkal a mijük van. A nyáron ők adtak munkát nekem is, hogy megszerezsem a kiutazásomhoz szükséges pénzt.

Mégegyszer köszönöm kedves sorait, a húsvét nagy ünepére a Föltámadott kegyelmét kívánom...

1982. április 3. (Teljes aláírás)

Felhívás

A Magyar Szentkorona-élmű Előkészítő Bizottsága 1981 november 25-én megalakult Münchenben magyar intézmények és szervezetek részvételével.

Célja, hogy Mattseeban, Salzburg mellett, ahol a magyar Szentkorona 1945 április 24-től július 26-ig el volt ásva, méltó emlékművet állítson. A gránit-élmű felavatására 1982 koraőszén kerül sor. A szükséges anyagiak előteremtésére az európai és tengerentúli magyarság legszélesebb rétegeinek a bevonásával gyűjtés indult meg.

Az emlékművel kapcsolatos munkálatakról és a gyűjtésről időről-idegre a sajtóban tájékoztatunk.

Adományokat, megajánlásokat a következő bankszámlára: MEB Szentkorona Élmű, Bay. Vereinsbank München Nr. 145625 kérjük.

A Magyar Szentkorona-élmű Előkészítőbizottság nevében:

Dr. Harangozó Ferenc

a Mindszenty-Alapítvány tanácsosa

Dr. Fáy Gedeon

a Ny. Európai magy. ref. Lelkigondozó-Szolgálat elnöke

Dr. Stankovich Victor

az Eur. Szab. Magyar Kongresszus elnöke

v. Katona Sándor

a Németorsz. Magy. Szervezetek Központi Szöv. elnöke

v. Radnóczy Antal

a Vitézi Rend h. főkapitánya,
a Ludovikás Egyes. elnöke

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. — Daimlerstr. 249. D-4040 Neuss. Tel.: (021 01) 54 13 17.

RUPP LÁSZLÓ hites törvényszéki fordító, vállalt fordításokat magyarról németre és németről magyarra. — Postfach 162, D-8000 München 1 - Telefon (089) 3 00 21 62

KÉRDEZZEN — FELELEK

- Azonnali hatállyal küldhet a nagy Quelle Katalógusból ajándékot Magyarországra vagy Erdélybe. A vám-mal járó adminisztrációt, valamint a pontos leszállítást a „QUELLE INTERNATIONAL UNGARN SERVICE“ garantálja. Felvilágosítást minden időben ad:
- TH. PAPA Vertreterin der QUELLE INTERNATIONAL 7032 Sindelfingen, Maichinger Str. 16. Tel.: 07031 — 801568.

M. SZERDAY METROPOLITAN VERLAG

	Sfr
Berkesi András: Októberi vihar	15.—
Dallos Sándor: Nap szerelmese,	
Aranyecset I.-II.	50.—
Thomas Mann: A Buddenbrookház	22.—
Dr. Mátyás: Utazások Erdélyben (panoráma)	25.—
Benedek István: Mandragóra I.-II. (Tibet, India)	38.—
Tamási Áron: Ösvigasztalás	9.—
Szabó Magda: Freskó; Mózes egy, huszonkettő	11.—
Az aradi vértanúk I.-II.	26.—
Illyés Gyula: Beatrice aradijai	13.—
Benedek Elek: Édes anyaföldem!	9.—
Babits Mihály: Az európai irodalom története	18.—
Benedek Elek: Nagy magyarok élete	16.—
Simon István: A magyar irodalom	16.—
Felhívunk a kedves vásárlóink figyelmét, hogy útra kapható <i>Baltay Ervin</i> :	
A CSILLAGFEJTÉS KÖNYVE	75.—

Június 1-ig leárazva 15%-kal összes Pas-suth könyvek, Krudy Gyula: Az utolsó várkisasszony. Régi és új emberek, Régi szelktakások között. A tiszteztári Solymosy Ferenc. A világ minden részén megjelent könyvek állnak a kedves vásárlóink szolgálatára, új és antikvár könyvek, szótárak, lexikonok, mesekönyvek, hanglemezek.

Kérje katalógusunkat!

M. SZERDAY
METROPOLITAN VERLAG
CH-4142 MÜNCHENSTEIN, Teichweg 16.
SCHWEIZ

Telefon: (061) 46-59-02

HIRDETÉSEK

A '82-től megváltozott új „Gépjárművezetői vizsga kérdései“ magyar nyelven, DM 45.— áron kapható: Dr. L. Deák, 8000 München 70, Johann Clanze Str. 43.

Németországban élő, német állampolgársággal rendelkező idősebb nyugdíjas uriaszony, ki teljesen egyedülálló, független, s nagyon egyedül érzi magát, írjon hasonló férfinak „Kettesben“ jellegére a kiadóba.

Magyar színházak előadásai, operák, kabarék, magyar-nóta műsorok stb., video-kazetták eladók. Cím: Szórádi Emil, A-7000 Eisenstadt, Eiweckstr. 6.

Neves magyar festők művei: Kádár Béla, Rippl-Rónai József, Iványi-Grünwald Béla, Berkes Antal, Neógrády László, stb. kaphatók: Torba Kunstkabinett, D-5000 Köln 1, Engelbertstr. 52. — Tel.: 0221 / 21 06 03.

Svájcban élő 36-éves, művészeteket, tudományt, utazást kedvelő csinos diplomás nő házasság céljából megismerkedne egyetemest végzett férfival, aki kedves, 3-éves kisfiamat is szívébe tudná zárni. Válaszokat „Akácfavirág“ jellegére a Szerkesztőségbe várók.

„HURKA — KOLBÁSZ — SZALONNA, TAKÁCSNÁL VENNI JÓ VOLNA“

Takács Fleisch & Wurstwarenbetrieb GmbH, 7000 Stuttgart, Dorotheenstr. 4.

Első igazi magyar hentes Stuttgartban! MARKTHALLE, Stand Nr. 74-76.

Telefon: (0711) 24 31 04.

Kedvezményes áron kapható!

AZ IRODALOM VILÁGA

A könyv az irodalomelmélet alapkérdéseit tárgyalja, bő szemelvényeket nyújtva a világirodalom remekíróinak műveiből. Pl. csak a költői műfajokat ismertető fejezeteket 100-nál jóval több gyönyörű vers illusztrálja.

Tanároknak, felsős diákoknak és az irodalom iránt érdeklődőknek melegen ajánljuk.

A több mint 300 oldalas szépkiállítású, egészvászonkötésű könyv ára csak 15.— DM, tengerentúltra 16.— \$ + postaköltség.

Rendelje meg az „Életünk“ címén!

KÉRJUK OLVASÓINKAT, HOGY ELŐFIZETÉSUKET RENDEZZÉK!

„TÉTENY“ Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. BAYER

Kreitmayerstr. 26 - D-8000 München 2

Telefon (089) 19-63-93

Alföldi Olaszrizling	5.10
Alföldi Kékfrankos	5.10
Abasári Rizling	6.15
Debrői Hárslevelű	6.15
Badacsonyi Kéknyelű	6.50
Badacsonyi Szürkebarát	6.60
Soproni Kékfrankos	6.40
Villányi Burgundi	6.60
Hajó Cabernet	6.50
Boglári Olasz Rizling	5.95
Boglári Kékfrankos	5.95
Boglári Cabernet — rosé	5.95
Tokaji Aszú 4 puttonyos	13.50
Tokaji Aszú 3 puttonyos	11.50
Vilmos körtepálinka	23.50
Császárkörte	18.50
Kecskeméti barackpálinka	25.—
Hasas barackpálinka	23.—
Cseresznye pálinka	23.—
Szilva pálinka	21.—
Kosher szilvapálinka	29.—
Hubertus	18.50
Beverage Bitters (Unic.) 1 lit.	26.—
Beverage Bitters (Unic.)	14.50
Pick szalámi kg.	24.—
Csabai kg.	21.50
Gyulai kg.	20.—
Süli Debreceni kg.	15.—
Süli kolbász kg.	16.—
Kalocsai tarhonya 1/2 kg.	3.10
Nagykoktatésza 1/2 kg.	3.40
Lebbence 1/2 kg.	3.40
Kiskocka, cérnametelt 100 gr.	—80
Paprika káposztával 700 gr.	4.40
Bogyiszói paprika (erős) 700 gr.	4.10
Hegyes paprika csípős 700 gr.	4.40
Hegyes paprika kevésbé csípős	4.40
Házi kolbász kg.	18.50
Disznósajt kg.	12.50
Véres-májjas hurka a téli időszakban	12.50

Úvegárut is szállítunk!

Volt MET-olvasóink figyelmébe!
Mivel a MET anyagi okokból szünetel, helyette az „Életünk“-et küldjük szíves tájékoztatásul.

Gyorsan, jól és mégis olcsón fordít és hitelesít a német állam elismert tolmácsa és fordítója: August Lévai, Lehnsgrund 38, 4300 Essen 1. Telefon: 0201 / 711-582.

Megjelent! Megjelent!

Mindszenty József:
HIRDETTEM AZ IGÉT

Pásztorlevelek, szentbeszédgyűjteménye (1944—1975). Válogatta és a bevezető tanulmányt írta Közi Horváth József. — A 300 oldalas vászonkötésű könyv ára 25.— DM vagy 12.— \$.

Megrendelhető Európában: „Életünk“ Redaktion, Oberföhringerstr. 40, D-8000 München 81; az összes magyar lelkészknél és Máriacelliben. Az USA-ban: Hungarian School Care Club (Papp Gábor), 16403 Southland Ave., Cleveland 44111; — Katolikus Magyarok Vasárnapja, 1739 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio, 44509.

MAGYAR ÉLELMISZER NAGYKERESKEDÉS

kiszolgál Svájc, ill. Nyugat-Európa területén élelmiszerüzleteket, vendéglőket, penziókat.

Kérje árjegyzékünket!

PÁNCZÉL

CH-3098 Kőniz, Wiesenstr. 6.
Tel.: (031) 53-17-55.

Magyar-német hiteles fordításokat gyorsan és lelkiismeretesen elvégez — színvonalas magyarországi társasutazásokat — STUDIEN-REISEN — szervez Kérjen prospektust!

WILHELM DIVY,

Lindenstr. 50, 7990 Friedrichshafen 1.
Telefon: 07541 / 71391

A KAISERSLAUTERNI

SZIRMAI ARCHIVUM KÖZLEMÉNYE

Számos érdeklődőnek hozom tudomására, hogy a Szirmai Archivum központi kiadványait megrendelésre sajnos nem küldhetjük. Az utóbbi időben főleg Szirmai Károly Szavak Estéje — Mindig elválni valakitől... és Az Idő Hídján című könyveket keresik, valamint dr. Szirmai Endre: A Magányos Oriás I.-II. kötetét és a nemrégien megjelent „Biographie der Erinnerungen“ 1981. 795 old. I. kötetét. A SZIRMAI ARCHIVUMOK kiadásai (Stuttgart-Tokyo-New York) Prof. Szirmai döntése alapján könyvtári forgalomba nem kerültek és példányonként nem vásárolhatók.

A fenti kiadványok iránt érdeklődők megtalálhatják a kölcsönzésre szánt példányokat minden nagyobb egyetemi könyvtárban világszerte (tehát nemcsak azon egyetemi, vagy akadémiai könyvtárakban, ahol Szirmai Gyűjtemény, vagy Archivum létesült).

Honfitársi üdvözléssel:

Dr. Létmányi István — Czákó Tibor

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét. — Pásztorlevelek, szentbeszédgyűjteménye (1944—1975). — 300 oldal, vászonköt. DM 25.— vagy \$ 12.—

Mindszenty József: Napi jegyzetek 480 old. vászon köt. DM 32.— \$ 15.—

Kardinal Mindszenty: Erinnerungen 4. kiad. vász. köt. DM 40.— \$ 22.—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv. DM 6.— \$ 4.—

Az Irodalom Világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 old. vászon köt. DM 15.— \$ 10.—

Szamosi József: Máriacelli emlékkönyv, képes kalauz 46 képpel, ebből 32 színes. DM 12.— \$ 6.—
Légiszállításnál + portóköltség.

Megrendelhetők: az „Életünk“ kiadóhivatalánál,
Oberföhringerstr. 40,
D-8000 München 81, W. Germany.

ÉLETUNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
8000 München 81, Oberföhringerstr. 40
Telefon: (089) 98 26 37.

Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkésziség.

Felelős szerkesztő:
Dr. Harangozó Ferenc,
Seelsorger.

*

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge,
8000 München 81, Oberföhringerstr. 40. Telefon: (089) 98 26 38.

Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.
Abonnement: DM 15.— pro Jahr und Exemplar; nach Übersee DM 25.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünköt a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és ők náluk is kell előfizetni!

Tengeren túlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a Kiadóhivatal küldi az újságot.

Egyes szám ára egy évre 15.— DM, vagy ennek megfelelő valuta.

Tengeren túlra légi postával 25.— DM. Lapzárta: a hónap 18-án. — Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postscheckkonto: Nr. 606 50-803, Kath.

Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto:
München.

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,
Nr. 145857, Kat. Ung. Seelsorge
„Életünk“

Druck: Danubia-Druckerei,
Ferchenbachstr. 88. - 8 München 50.

M E G H Í V Ó

A Kastli Magyar Gimnázium szülői tanácsa szeretettel meghívja szülőitársait és az iskola minden barátját május 29-én pünkösd szombatján este 19-órakor a Burg Kastli-i magyar gimnázium refektóriumában rendezendő iskolabálra.

Magyar zenekar, hideg-meleg tál, magyar bolok, üdítők, tombola, quiz. Részvételi díj: a kiadós nagyválasztékú vacsorát beleértve tavalyi változatlan áron DM 35.—.

NEMZETŐR KÖNYVEK

Gombos Gyula: Igazmondók	DM 20.—
Szoltsenyicin: Gulag szigetecsoport I.	30.—
Szoltsenyicin: Gulag szigetecsoport II.	
582 old. Oroszból fordította Szenté I.	30.—
Fehérvári István: Börtönvilág Magyarországon, füzve	21.—
Közi Horváth József: Magyarország és keresztnévség 56-ban	6.—
Rozanich István: A másik partról (versek) füzve	12.—
Tollas Tibor: Égvűrűk (versek) vászonkötésben	15.—
Tollas Tibor verses magnokazettája	15.—
Dálnoki Veress: Magyarország honvédelme a II. világháborúban (3 kötet) vászon 90.—	
Megrendelhető a könyv árának beküldésével: Nemzetőr, 8 München 50. Ferchenbachstr. 88. címen.	

JUHÁSZ LÁSZLÓ

HÉTTORONYTÓL KUFSTEINIG

— Magyar rabok idegenben —

című, 200 oldal terjedelmű, új könyve, 25.— DM áron megrendelhető a szerző címén: 8 München 80, Bülowstr. 10.

MAGYAR HENTES — VIKTOR PAL

Lerchenstrasse 29. D-7063 Welzheim
Telefon: 07182 / 67 36

	DM
1 kg. Kolbász, füstölt	16.—
1 kg. Kolbász, friss, sütni és grilleznivaló	15.—
1 kg. Debreceni	16.—
1 kg. Disznósajt, csípős	10.—
1 kg. Disznósajt, gyomorban, füstölt	12.—
1 kg. Balkán füstölt májas	12.—
1 kg. Balkán füstölt véres	10.—
1 kg. Hurka, sütnivaló, rizsával, vérral vagy vér nélkül	10.—
1 kg. Fokhagymás sonkaszalámi	16.—
1 kg. Paprikás Puszta-Szalámi	16.—
1 kg. Lengyelsonkaszalámi (90 % soványhús)	20.—
1 kg. Főtt-tokapaprikás szalonna	12.—
1 kg. Angolszalonna	20.—
1 kg. Hasaalja szalonna, magyarosan	12.—
1 kg. Hátsó sonka, füstölt,	20.—
1 kg. Fehér sós-szalonna (vastag)	10.—
1 kg. Paprikás Lengyel Kolbász	12.—
1 kg. Orig. Pick- vagy Herz-szalámi	26.—
1 kg. Orig. Szegeci Paprikás-szalámi	26.—
Minden árut légmentes csomagolásban utánvétellel szállítok.	